

HUKUK ÖĞRETİMİNDE TEST* MÜMKÜN MÜDÜR?

CEZA HUKUKUNDA BİR SINAV DENEMESİ

Dr. Zeki HAFIZOĞULLARI**

1. Giriş

Ülkemizde hukuk eğitimi ve öğretimi hakkında araştırmalara rastlanmakta¹, ancak hukukta, ölçme ve değerlendirmeye ilişkin bir araştırmaya pek rastlanmamaktadır². Acaba hukukta sınav nasıl yapılmalıdır, dolayısıyla buna bağlı olarak ölçme ve değerlendirme nasıl olmalıdır.

- * "Test" terimi sınav, imtihan terimleri karşılığıdır. Ancak; biz bu terimle belli türdeki sınavı ifade etmek istiyoruz. Bkz. *Akhun*, Sınav Türleri ve Bunların Bilgiyi Ölçme Değeri. AÜ Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 1982, Cilt 15, Sayı 2, s. 311 vd (AYRI BASTI).
- ** Yazar, ölçme ve değerlendirme konusunda uzman bir kişi olmamakla birlikte, hukukta testin mümkün olup olmadığını tartışma cesaretini göstermiştir. Amaç, hukukta ölçme ve değerlendirme üzerine tartışmaları başlatmaktır; yoksa en iyisini başarmak değildir. Yazar, kendisine yardımcı bulunmak inceliğini gösteren ve eleştirileriyle katkıda bulunan sayın Doç. Dr. İLHAN AKHUN'a içten şükranlarını sunar.
- 1 *Arat*, Amerikan Hukuk Öğretiminde "Case Method" Ankara, 1968; *Fabrequettes*, Adalet Mantığı ve Hüküm Verme Sanatı, Ankara, 1945; *Hırş*, Pratik Hukukta Metod, Ankara, 1948, *Bailey*, Eğitimde Yetiştirici Sistem, Çev. *Karaçam S.*, SBOD, 1949, C. IV, S. 1-2, s. 446 vd; *Balkar*, Hukuk Patolojisi Müzesi-Türeci Hadisesi, SBFD, 1956, C. XI, S. 3, s. 450 vd; *Ete*, Sosyal İlimlerde Modern Öğretim ve Araştırma Metodları-İlmi Çalışma Usulleri, SBOD 1948, C. III, S.1-2, s. 277 vd; *Gönlübol*, Örnek Olaylarla (Cases), Devletler Hukuku, SBFD, 1956, C. XI, S. 3, s. 207 vd; *İmregün*, Ticaret Öğretimi Üzerine Bazı Düşünceler, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, 1964, C. 11, S. 4, s. 761 vd; *Meray*, Devletler Hukuku Öğretimi ve Çalışmaları Üzerine Bazı Düşünceler, Devletler Hukuku Öğretimi Simposiumu, Ankara, 1959; *Okay*, Michigan Hukuk Fakültesinde Hukuk Tahsili ve Öğretim Tekniği, İHFM, 1962, C. XXVII, S. 1-4, s. 362 vd; *Rouast*, Hukukta Mücerretlik ve Müşahhaslık, Çev. *Dönmezer-Belik*, İHFM., 1941, C. VII, S. 4, s. 994 vd; *Ansay T.*, Hukuk Eğitiminde Reform, AÜHFD, Ç. XXVI, 1969, S.1-2, s. 261 vd; *Karadeniz Ö.*, Hukuk Öğretimi Bakımından Roma Hukuku, AÜHFD, C. XXVI, 1969, S. 1-2, s. 323 vd; *Karayalçın*, Meseleler ve Görüşler, Ankara, 1965.
- 2 *Türk H. S.*, Sınavlar, AÜHFD, C. XXVI, S. 1-2, s. 349 vd; *Ansay T.*, agm., s. 314 vd.

Burada birbirine bağı olan bu iki sorudan birinci soruya cevap aranmaya çalışılacak, ancak gerektiği ölçüde, ölçme ve değerlendirme de yer verilecektir.

2. Sınav ölçme ve değerlendirme³.

Mahiyeti ne olursa olsun her eğitim-öğretim faaliyeti bir sınav faaliyetini, dolayısıyla bir ölçme ve değerlendirme faaliyetini gerektirir. Hatta sınav, dolayısıyla ölçme ve değerlendirmeye yer vermeyen bir eğitim-öğretim faaliyetini düşünmek bile mümkün değildir. Sınav, ölçme ve değerlendirme mantıksal olarak eğitim-öğretim denen faaliyetin son safhasını oluşturur. O nedenle nerede bir eğitim öğretim faaliyeti varsa, kural olarak orada bir sınav, dolayısıyla bir ölçme ve değerlendirme faaliyeti vardır.

Sınav, ölçme ve değerlendirmeye imkân veren vasıtaadır. Ölçme, bir şeyi bir birime göre ifade etmektir. Değerlendirme ölçmeden farklıdır. Değerlendirmede ölçme veya ölçme yerine geçen faaliyetler üzerine bir değer yargısı verilmektedir. Bu durumda değerlendirme ölçmeye göre daha genel bir kavramdır.

Ölçmede nesnellik vardır. Değerlendirmede nesnele dayanan bir öznelik görülür. Bununla birlikte, ölçme ne kadar nesneli ifade ederse etsin, hatalı da olabilir. Ölçmedeki bu eksiklik bir ölçüde değerlendirmeyle giderilmeye çalışılmaktadır, çünkü değerlendirme ölçme sonunda elde edilen veriler üzerine verilen bir değer yargısıdır.

Aslında bilimsel bir faaliyet olmakla birlikte ölçme ve değerlendirmede gerçeği ifadesi yönünden yeterli bir kesinliğe ulaşılmış değildir. Gerçekten ne kadar duyarlı davranılırsa davranılsın mevcut ölçme ve değerlendirme araçlarının gerçeği ifadesi konusunda kuşku her zaman bulunacaktır. Kaldı ki ölçme ve değerlendirmede her konuya uygun gelecek bir metodun bulunduğu da söylenemez. Böyle olunca, kendine özgü bir alan olan hukukta, ölçme ve değerlendirmeye en iyi bir biçimde imkân veren vasıtaları yani sınav biçimlerini araştırmak zorunlu olmaktadır.

³ *Binbaşoğlu*, Eğitim Psikolojisi, Dördüncü Kitap, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Ankara 1970, *Witzman-Namara*, Sınıfta Test Nasıl Yapılır, Çev. V. B. Pars, İstanbul, 1953; *Ciritli*, Terbiye ve Öğretimde Metod, Ankara, 1941, s. 51 vd; *Pars V.B.*, Eğitim Psikolojisi, İstanbul, 1954, s. 331 vd; *Uysal-Ayatar*, Başarı Testleri Nasıl Hazırlanır, Ankara, 1962, *Tan*, Yazılı İmtihan Sorularına Nasıl Ağırlık Verilmelidir, Ankara, 1962.

3. Hukukta ölçme ve değerlendirme

Hukuk eğitimi-öğretimi alanında sınav biçimlerinin, buna bağlı olarak ölçme ve değerlendirmenin yeterince geliştirilmiş olduğunu söylemek oldukça zordur. Bu alanda ölçme ve değerlendirmenin konusunu teşkil eden faaliyet genellikle dönem sonu veya yıl sonu sınavlarıdır. Sınavlarda bir çeşitlilik yoktur. Bunlar ya yazılı ya sözlü ya da yazılı-sözlü biçimlerde ortaya çıkmaktadırlar. Hukukta yeni sınav biçimleri denenmemiştir. Hukukçu her nedense bir sınav biçimi olan "test"e kuşkuyla bakmıştır⁴.

Öte yandan mahiyetine uygun olmamakla birlikte⁵ arızî şartlar dolayısıyla hukuk eğitim-öğretiminin ülkemizde giderek kitlesel nitelik kazanması, sınavlardaki çeşitliliği ortadan kaldırmış, dolayısıyla tek muteber sınav biçiminin klâsik yazılı sınav olması sonucunu doğurmuştur.

2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununun yürürlüğe girmesiyle yeni bir sınav düzeni ortaya çıkmış, böylece öğrenci başarısını değerlendirmeye esas teşkil eden sınav sayısı artmıştır. Bu durum kitle eğitimi-öğretimi yapmaya zorunlu olan bazı hukuk fakültelerinde öğretim üyesinin yükünü dayanılamayacak bir ölçüde artırmıştır. Ortaya çıkan bu sorun, bir yandan yeni bir personel politikasını, öte yandan öğretim üyesinin yükünü azaltan, ölçme ve değerlendirmeye imkân veren yeni sınav vasıtalarını kullanmayı zorunlu kılmıştır. İşte bu zorunluluğun bir sonucu olarak, hiç olmazsa ara sınavlarında geleneksel sınav biçimlerinden büyük ölçüde vazgeçilmiş, bunların yerini hızla test biçiminde sınavlar almaya başlamıştır.

Sınav düzeninde ortaya çıkan bu hızlı değişim hukukta sınavın şekli, amacı, değeri, ölçme ve değerlendirmenin sağlıklılığı konuları

4 *Antay, agm.*, s. 315: "zannınızca evet, bayır şeklinde cevapların verilmesini gerektiren sınav şekilleri tek başlarına hukuk fakültelerine uymazlar" İleride görüleceği üzere, tek başına test uygulamasının hukuk eğitim-öğretiminde sakıncalar doğuracağı düşüncesine kısmen katılmak mümkündür. Ancak test hakkındaki düşünceye katılmak mümkün olmamak gerekir, çünkü test sanıldığından çok daha önemli ve yeterli bir ölçme ve değerlendirme aracıdır.

5 Biz hukuk eğitim-öğretiminin kitle eğitimi-öğretimi biçiminde yapılamayacağı kanaatindeyiz. Ülkemizin özel koşullarının hukuk eğitim-öğretimine kitsesel nitelik kazandırması hukukta kitle eğitimi-öğretimi yapılabilmesinin bir kanıtı değildir ve yalnızca fiili bir durumdur. Eğer iyi hukukçular yetiştirilmek isteniyorsa, hukukun niteliğine uygun bir personel politikası izlenerek mümkün olan en kısa zamanda kitle eğitimi-öğretiminden kurtulmak zorunludur. Aksi halde çok sayıda hukuk mezunu olur ama hukukçu olmaz.

üzerinde düşünmeyi gerektirmiş, hukukta testin mümkün olup olmadığı, testle kitlesel eğitim-öğretim biçimi arasındaki ilişkinin ne olduğu sorusunu gündeme getirmiştir. Bu soruyu cevaplandırmak, en başta, hukukta alışlagelen sınav biçimlerini incelemekle mümkündür.

4. Sözlü, yazılı sınav

Öğretenle öğrenen arasındaki iletişimi en iyi sağlayan, öğreneni tanımaya imkân veren, dolayısıyla ölçme ve değerlendirmeye en elverişli ortamı hazırlayan sınav biçimi, kuşkusuz kurallarına göre yapılan sözlü sınavdır. Ancak iyi bir ölçme ve değerlendirme yapılmak istendiğinde tek başına sözlü sınav da yeterli değildir, çünkü, çok zaman, sözlü sınav, soruyu soran kimsenin bütünü temsil eden örnekler meydana getirmesini güçleştirir⁶ ve öznel yargılara yer verir⁷. Öte yandan sözlü sınavlar iyi şekilde yapılsa bile özellikle kalabalık sınıflarda çok zaman kaybına neden olur⁸. Hatta, kitle eğitim-öğretimi yapan kurumlarda, kurallarına uygun bir sözlü sınavı yapmaya da imkân yoktur. Bu sınav türü, mahiyetinin bir gereği olarak, bol zaman yanında yeterli personeli de gerektirir. Bu şartlar gerçekleştirilmeden yapılan bir sözlü sınav, gerçek anlamda bir sözlü sınav olmaz, olsa olsa sorularına sözle cevap verilen bir sınav olur. Esasen tüm eksikliklerine rağmen sözlü sınavı vurgulayan özellik, onun bilgi, beceri ve muhakeme yanında kişisel yetkinliği de ölçmeye imkân vermesidir.

Sözlü sınav karşısında klâsik yazılı sınav⁹ ölçme ve değerlendirme konusunda imkânları çok daha kısıtlı olan bir sınav biçimidir. Hele yazılı sınav yalnızca dönem sonu veya yılsonu sınavı olarak kullanıldığında ölçme ve değerlendirme imkânı daha da daralmaktadır. Gerçekten bu sistem sınavda öğrenciye genellikle bir mesele, bir veya birkaç Yargıtay kararı ve birkaç kavram sorulmakta, ölçme ve değerlendirme sorulara verilen yazılı cevaplar üzerinden yapılmakta, böylece hem kuramsal bilgi, hem de hukuki muhakeme, yani soyut hukuk normlarını somut olaylara uygulama yeteneği ölçülmeye ve değerlendirilmeye çalışılmaktadır.

Bu durum çoğu zaman soruların bütünü temsil edecek nitelikte olmaması sonucunu doğurur. Bundan dolayı da bütüne bakarak

6 Binbaşoğlu, Age., s. 12.

7 Binbaşoğlu, Age., s. 12.

8 Binbaşoğlu, Age., s. 12.

9 Mahiyeti, özellikleri ve değeri hakkında ayrıntılar için bkz. Akhun, Age., s. 312 vd.

hüküm vermek imkânı ortadan kalkar¹⁰. Oysa sınavda esas olan, bütüne bakarak bir hüküm vermektir.

Yazılı sınav ne kadar kapsamlı olursa olsun bu sınavda mahdut sayıda soru sorulabildiğinden tesadüflere yer verir, dolayısıyla çok zaman gerçeği ifade etmez. Öte yandan ne kadar kaçınılırsa kaçınılırsın yazılı sınav mahiyetinin bir gereği olarak öznel değerlendirmelere yer verir¹¹. Gerçekten yazılı sınavda sorulan her sorunun cevabı en azı içine alan belli bir rakamla ifade edilir. Sorulan sorunun cevabının değeri örneğin on puan olarak gösterildiğinde, bu demektir ki cevaba sıfır puanla on puan arasında her hangi bir not verilebilir. Bu durum, gerek değerlendiren gerek değerlendirilen bakımından, değerlendirmenin kişiden kişiye farklı olması sonucunu doğurur. Söz konusu bu ayrıntı değerlendirene bir iktidar verirken, değerlendirileni genellikle bir edilgenliğe iter. Bunun bir sonucu olarak öğrencide başarıyan kişi değil başarılı kılınan kişi düşüncesi yerleşir, dolayısıyla eğitim-öğretim sürecinde etken bir kişi olma rolünden çıkar, edilgen bir kişi olur.

Bununla birlikte kurallarına uygun olarak hazırlanmış bir yazılı sınav sözlü sınava oranla zamandan tasarrufu sağlar. Bu niteliğinden ötürü kitle eğitim-öğretimi yapan kurumlarda yazılı sınav dönem sonu veya yılsonu sınavı olarak kullanılabilir. Ancak iyi bir personel politikasının izlenmediği kurumlarda, bu sınavı ara sınavları olarak uygulamak mümkün değildir. Zira, kurallarına uyularak yapılan bir yazılı sınav öğretim üyesinin yükünü tahammülü mümkün olmayan boyutlara ulaştırır. Öğretenin etkinlik alanını daraltır, buna karşılık kurallarına uyulmadan yapılan bir sınav yazılı sınav olmaktan çıkar, dolayısıyla öğrenci yönünden zararlı sonuçlar doğurur. Gerçekten, kurallarına uygun bir biçimde hazırlanmamış bir yazılı sınavı, öğrenci genellikle ciddiye almaz. Bu öğrenciyi kolay başarı alışkanlığına götürür, yılsonu sınavlarında öğrenciyi aldatır, dolayısıyla başarı oranı düşer.

Tüm olumsuzluklarına rağmen¹² yazılı sınav, özellikle kaynak kullanımına izin verildiğinde, belki bilgiyi değil ama yetkinliği ölçme

¹⁰ Binbaşoğlu, Age., s. 13.

¹¹ Binbaşoğlu, Age., s. 14; Akhun, Age., s. 313: "...Yazının kalitesi cevabı okuyan ve değerlendirenin kararını etkileyebilir." "Araştırmalar kompozisyon türündeki bir cevapta yazı kalitesinin çeşitli değerlendirmeciler arasında büyük uyumsuzluklara neden olduğunu ortaya koymuştur."

¹² Yazılı sınav hakkında Akhun şunu demektedir: "Bu tür sınavın savunucuları öğrencinin cevaplarını kendisinin yazmasının öğrencinin eğitiminde çok önemli bir yeri olduğunu söyler". Oysa "öğrencinin yazdıklarını tekrar gözden geçirmek ya da düzeltmek için çok az zaman bulduğu bu tür sınavlarda, öğrencinin anlatım yeteneğinin yeterince örneklediğini söylemek güçtür. Yetişkinlerin bu tür sınavlardaki baskı nedeniyle iyi anlatım yerine kötü anlatımı öğrenmiş olmaları büyük bir olasılıktır" (Age., s. 313).

ve değerlendirmeye imkân veren en elverişli bir ölçme ve değerlendirme aracıdır. Gerçekten, kurallarına uygun surette yapılan bir yazılı sınavla, kısımlar yerine bütünü ölçmek, çözme ve birleştirme yapma yeteneklerini tanımak, kişisel deney ve yetkinliği ortaya koymayı sağlamak, böylece öğrenciyi bir kişi olarak tanımak¹³ mümkün olmaktadır.

5. Test

Test gerek kaynağı gerek mahiyeti, şekli, içeriği bakımından klâsik yazılı ve sözlü sınavdan tamamen farklı bir ölçme ve değerlendirme aracıdır¹⁴.

Testin yararlı tarafları olduğu gibi sakıncalı tarafları da vardır¹⁵.

Gerçekten, test, öğrenilen konuların tümünü kapsama imkânına sahiptir. Bundan dolayı test maddeleri yazılı sınavın tersine belli konularla sınırlı değildir¹⁶. Testte soruların öğrencinin bildiği yerden veya bilmediği yerden çıkması ihtimali yoktur. O nedenle test bilgiyi ölçmede tesadüflere yer vermez. Testte ayrıntıları da sormak mümkündür. Öte yandan test maddelerinin hazırlanması ve testin puanlanması hiç bir öznelliğe imkân bırakmaz, çünkü test maddelerine verilecek cevaplar bellidir ve testte her sorunun ancak bir doğru cevabı olabilir. Böyle olunca cevap, puanlayan kimseye göre değişmez ve herkes bildiği doğru kadar puan alır¹⁷. Risk göze alınmadıkça, testte şansa yer yoktur. Yanlışın doğruyu belli bir oranda götürmesi esası¹⁸ öğrenciyi bilmediği soruyu işaretlemekten alıkoyar. Bu, öğrencinin gerçek bilgisini ölçmeye imkân verir. Testte okuma ve notlandırma işlemi mekanik bir işlemdir. Bundan dolayı zamandan tasarruf sağlanır¹⁹. Hepsinden önemlisi kurallarına uygun surette hazırlanan ve uygulanan bir test öğrenciyi sorumlu kılar, ona kişilik kazandırır. Gerçekten, testte takdir söz konusu olmadığından, ölçme nesnel bir olaydır. Bu durum öğrenciyi etkin kılar. O anlamdaki öğrenci artık sınıfta bırakılan veya sınıf geçirilen bir kişi değildir, tersine sınıfta kalan yahut sınıf geçen bir kişidir.

13 *Binbaşıoğlu, Age.*, s. 14-15.

14 *Binbaşıoğlu, Age.*, s. 15 vd; Tarihçe için bkz. 17 vd.

15 Ör. "Psikolojik testler"le ilgili olmakla birlikte, bkz., *Morgan, Psikolojiye Giriş Der Kitabı*, Ankara, 1981, s. 283.

16 *Binbaşıoğlu, Age.*, s. 15.

17 *Binbaşıoğlu, Age.*, s. 15.

18 Bkz. *Akhuat, Agm.*, s. 318 vd.

19 *Binbaşıoğlu, Age.*, s. 16.

Testin sakıncalarına gelince, bunlar gerçek anlamda bir sakınca olmaktan çok bir yetersizliktir ve testin yararları ve değeri karşısında önemsiz kalmaktadır²⁰. Testin başta gelen sakıncasının öğrenciye düşüncesini ifade etmek imkânı vermemesi²¹, öğrencilere öğrenilen konular hakkında gerçek bir anlayış kazandırma yerine bellek bilgisine önem vermesi²² ve hazırlanmasının güç olması²³ olduğu söylenebilir. Ancak, bu sakıncalardan ikisinin, salt belleğe dayanan sorular yanında muhakemeye dayanan sorularla, kısmen de olsa giderilmesi mümkündür.

Eğitim-öğretimin konusu olan her şey testin de konusu olabilir. Gerçekten, testle, bilgi ve beceri yanında muhakeme yeteneği vs. de ölçülebilir²⁴. Ölçülmek istenen şeye ve ölçmede güdülen amaca göre test bir çok şekilde yapılabilir. Gerçekten, test, doğru-yanlış testi şeklinde olabilir. Bu testte doğru ve yanlış önermeler verilir, önermelerin doğru veya yanlış olmalarına göre işaretlenmesi istenir. Test, doldurmalı test şeklinde olabilir. Bunda eksik bırakılmış önermeler verilir, eksik bırakılan yerlerin uygun bir sayı, şekil veya sözle doldurulması istenir. Test çoktan seçmeli test şeklinde olabilir. Bu testte bir soru verilir ve muhtemel cevaplar gösterilir. Test, eşleştirmeli test şeklinde olabilir. Bunda bir temel önerme ve bu temel önermeyle eşleşebilecek önermeler verilir²⁵. Testlerden her bir tip test tek başına kullanılabilir. Hatta birkaçının veya hepsinin birlikte kullanılması da mümkündür. Şu veya bu tip testin seçiminde, birkaç tip testin veya tüm test tiplerinin birlikte kullanılmasında ölçü, ölçmede güdülen amaçtır, yani testle neyin ölçülmek istendiğidir.

6. Hukuk eğitim-öğretiminde test

Hukuk eğitim-öğretimi alanında test mümkün müdür? Her eğitim-öğretim alanında testin değeri neyse, kuşkusuz hukuk eğitim-öğretimi alanında da testin değeri o dur.. Gerçekten, test diğer bilgi alanlarında güvenilebilir bir ölçme ve değerlendirme aracı olarak kullanılabiliriyorsa, özellikleri olmakla birlikte, onlar gibi

20 Binbaşıoğlu, Age., s. 16.

21 Binbaşıoğlu, Age., s. 16.

22 Binbaşıoğlu, Age., s. 16.

23 Binbaşıoğlu, Age., s. 16.

24 Binbaşıoğlu, Age., s. 12, 18, 19.

25 Testin planlanması ve çeşitleri hakkında bkz. Binbaşıoğlu, Age., s. 22 vd; 24 vd; 26 vd; 28 vd; 32 vd; Akhun, Age., 314 vd.

bir bilgi alanı olan hukuk alanında da her halde test uygulanabilir. Bundan kuşku duymak gereksizdir, çünkü gerek doğa bilimlerinde gerek toplum bilimlerinde muteber bir ölçme ve değerlendirme aracı olarak görülebilen testin, normatif bilimlerde bir ölçme ve değerlendirme aracı olarak görülmemesine imkân yoktur. Bunun aksini düşünmek önyargılı olmaktır.

Hukuk eğitim-öğretimi alanında bir ölçme ve değerlendirme aracı olarak testin kabulüne ilişkin zorluklar bulunduğu düşünülebilir. Gerçekten hukuki meselelerin ve çözümlerinin testleştirilemeyeceği söylenebilir. Ancak bu düşünceye itibar etmek mümkün değildir, çünkü öteki bilgi alanlarında meseleleri testleştirmek ne kadar mümkünse, ne kadar karmaşık olursa olsun hukuki meseleleri testleştirmek de o kadar mümkündür. Bununla birlikte, kabul etmek gerekir ki, bu iş bir uzmanlık işidir. Böyle olunca iki şey birbirine karıştırılmamalıdır. Hukuki meselelerin testleştirilemeyeceğini söylemek başka şeydir, bunun bir uzmanlık işi olduğunu söylemek başka şeydir. Eğer hukuki meseleler testleştirilemez derken kastedilen bu işin bir uzmanlık işi olduğunu belirtmekse bu doğrudur. Ama böyle değil de hukuki meseleler özünden ötürü testleştirilemez denirse, bu yanlıştır, çünkü en az hukuk kadar karmaşık diğer bilim alanlarında hemen her çeşit mesele testleştirilebilirken hukuk alanında bunu mümkün görmemek en azından bu konudaki bir bilgisizliktir. Hukuk eğitim-öğretimi alanında testin mümkün olup olmadığını söylemek, ancak hukukta testi kullanmakla mümkündür. Bu yapılmadığı sürece hukukta testin uygulanıp uygulanamayacağı konusundaki düşünceler kişisel yargılar olmaktan öteye geçmez.

Hukukçunun işinin dille olduğu, testin dille ifadeye yer vermediği söylenebilir. Bu düşünce pek tutarlı gözükmemektedir. Burada düşünce ile düşüncenin ortaya çıkış biçimlerini karıştırmak tehlikesi bulunmaktadır. Gerçekten düşünmek başka şey, düşünceyi söz, yazı ve diğer anlatım araçlarıyla ifade etmek başka şeydir. Testte olan, düşüncenin söz veya yazıyla değil de işaretle ifade edilmesidir. Bir meselenin çözümü ister söz, ister yazı, isterse işaretle ifade edilsin bunların hepsinde yapılan zihinsel işlem temelde aynıdır. Bunlar arasındaki tek fark, yazılı ve sözlü sınavda meseleye ilişkin muhtemel sonuçların gösterilmemiş olması, testte bunların önceden verilmiş bulunmasıdır. Her üç biçimde de temelde bir düşünce bulunmaktadır ve bu düşünce sözle, yazıyla veya işaretle ifade edilmektedir. Ancak hukukçunun işi ve dil arasındaki bağıntıyla, dille düşünce

arasındaki bağıntıya işaret ediliyorsa²⁶, bu halde mesele başkadır. Tek bir sınavla, ne kadar kapsamlı olursa olsun tek başına bir yazılı sınavla ne düşünce ne de dil yeteneği ölçülebilir. Zaten genel dil ve düşünceyi ölçmek ve değerlendirmek hukukun konusuna girmez. Hukuk düşüncesi ve bilgisini ölçmek ve değerlendirmek de bir tek sınav veya bir tek tip sınavla başarılabilecek bir iş değildir. Böyle olunca, sözlü ve yazılı sınavın sağladığı imkânları sağlamasa bile, dille düşünüldüğüne göre, testle hukuk dili ve düşüncesini ölçme ve değerlendirme yoluna gitmemek bir eksiklik sayılmak gerekir.

Testte öğrencinin çağrışım mekanizmasından yararlandığı, dolayısıyla serbest düşünme alışkanlığını yitirerek verilen ihtimallere şartlandığı söylenebilir. Bu düşünce testte çağrışım mekanizmasına yer verildiğinde doğru olabilir. Ancak testte çağrışım mekanizmasına yer vermemek de mümkündür. Başka bir deyişle testte çağrışım mekanizmasına yer vermek diye bir zorunluluk yoktur. Böyle olunca, çağrışım mekanizmasına yer verilmediği hallerde testte de yazılı ve sözlü sınavlardan farksız olarak meseleleri çözümlenmede güdücü unsur muhakemedir. Bu konuya ilişkin olarak örneğin bir matematik problemini ele alalım: Bir sınıfta öğrenciler sıralara ikişerli oturunca onbir öğrenci ayakta kalıyor. Beşer beşer oturunca iki sıra boş kalıyor. Sınıfta kaç öğrenci vardır. Bu problemde çeldiriciler şunlardır: a) 21, b) 20, c) 25, d) 35²⁷. Öğrenci bu tür bir test sorusunda çağrışım mekanizmasından hareketle ihtimallere bakarak problemi çözemez. Burada öğrenci muhakeme kullanarak önce problemi çözmek, daha sonra da bulduğu sonucu çeldiriciler arasında aramak zorundadır. Bu gerçek karşısında testin mutlaka çağrışım mekanizmasına yer verdiğini, dolayısıyla fazlaca muhakemeye yer vermediğini, bunun sonucu olarak da öğrenciyi kolaya alıştırdığını söylemeye imkân yoktur.

Hukukta testin öğrencideki yaratıcılığı öldürebileceği, dolayısıyla öğrencinin belli doğrultulara şartlanabileceği düşünülebilir. Bununla testin ihtimal esasına dayandığı söylenmek isteniyorsa bu doğrudur. Gerçekten, daha önce de belirtildiği gibi, test yaratıcılığa pek imkân vermemektedir. Testte problemlerin cevabının verilen ihtimaller arasında bulunması zorunludur. Bundan dolayı, ne kadar muteber olursa ol-

26 Düşünce, dil ve mantık arasında bir bağıntının bulunduğu açıktır. M. Cornforth'ın dediği gibi 'düşüncenin gelişmesi ve gücü konuşmanın gelişmesinden ve gücünden ayrılmaz: (Bilgi teorisi, Maya Yayınları, İstanbul, 1975, s. 44). Ayrıntılar için bkz. Cornforth, Age., s. 44-53.

27 Jale Tezer-Yılmaz Tezer, Kolej ve Anadolu Liselerine Hazırlık, Büyük Dershane, s. 327.

sun, ihtimaller arasında yer almayan bir çözümün teste yeri yoktur. Test maliyetinin bir gereği olarak tek doğru cevap esasına dayanmaktadır. Ancak, bu yapı, sanılanın tersine, yaratıcılığa imkân vermemekle birlikte, muhakemeye engel değildir, çünkü ihtimal olan yerde de muhakeme vardır. Bu açıdan bakıldığında testle yazılı sınav arasında pek büyük bir farkın olmadığı görülür. Öğrenci birinde izlediği muhakeme yollarını yazıyla göstermekte ve sonucu ortaya koymakta, ötekinde aynı muhakemeyi yapmakta, ama muhakemesini ve sonuçlarını yazıya dökmemekte, sadece her biri bir muhakemenin sonucu olan çeldiricilerden kendisinininkinin sonuçlarına uygun olan çeldiriciyi bularak işaretlemektedir. Burada, yaratıcılığa öldürmekle kastedilen, aynı meseleye ilişkin çeşitli düşünce ve çözümlerin teste sokulamayacağı düşüncesiye, bu yanlıştır. Gerçekten hukukta “riyazi kesinlik” yoktur; bir mesele çok zaman başka başka şekillerde çözülebilir. Ama bu, bu tür meselelerin testleştirilemeyeceği anlamına gelmez. Bir kere tartışmalı bir mesele soruda bakış açıları verilmek kaydıyla birden çok sorunun konusu yapılabilir. Testte bunu engelleyen bir kural yoktur. Bu bir yana söz konusu bu tür meseleleri eşleştirmeli yöntemle bir tek soruda testleştirmek de imkânsız değildir²⁸.

28 Bu doğrultuda olmak üzere, ör. TCK'nun 448 ve 464. maddelerine ilişkin bir tartışmayı testleştirmeye çalışalım: A,B,C,D, aralarında kavga etmektedirler. Bir ara A silahını çeker ve B'ye ateş eder. B ölür. Bu mesele hareket noktası verilerek çoktan seçmeli bir testin konusu olabileceği gibi doktrindeki düşüncelere yer veren eşleştirmeli bir testin de konusu olabilir. Çoktan seçmeli test söz konusu olduğunda hareketin tekliği veya çokluğu başlangıç noktası olarak alınır. Eğer fiil tek sayılırsa bu esasa göre doğru ihtimal saptanır ve bunun yanında diğer üç ihtimale yer verilir. Buna karşılık fiil birden çok sayılırsa bu halde bu esasa uymun doğru ihtimal saptanır, bunun yanında diğer üç ihtimale yer verilir. Tartışmalı bu tür bir meselede tartışmalarını tümüne yer verilmek isteniyorsa bu kez eşleştirmeli test yöntemi benimsenir. Bu test biçiminde bir çok ihtimal arasında doğru ihtimallere de yer verilir ve bunların eşleştirilmesi istenir. Bu açıklamaya göre sorular şöyle gelebilir: Yukarıda size bir mesele verilmiştir. 1. Fiilin tekliği anlayışından hareketle doğru cevabı bulunuz. a) A hakkında 448. madde hükmü uygulanır, çünkü burada özel bir mürekkep suç ipotezi mevcuttur, b) A hakkında 448, 464, 79. madde hükmü uygulanır, c) A hakkında 448, 464. madde hükmü uygulanır, cezalar içtima ettirilir, d) A hakkında 448. madde hükmü uygulanır, çünkü ortada bir geçitli suç bulunmaktadır. 2. Fiilin birden çok olduğu anlayışından hareketle doğru cevabı bulunuz. Burada yukarıdaki seçenekler farklı bir kompozisyon içerisinde kullanılabilir gibi başka ihtimaller de yaratılabilir. Hatta mesele farklı bir ifade altında farklı bir sırada da sorulabilir. Bu son biçim bir yerde farklı ifade edilen aynı meselenin ne derecede bilindiğine bir denek teşkil eder. Eşleştirmeli biçime gelince, burada, meseleye bağlı olarak ihtimaller sıralanır ve bunlar arasından doğruların eşleştirilmesi istenir. Örneğin, bu, şu şekilde olabilir: a) A hakkında 448, 464, 79. madde hükmü uygulanır. b) A hakkında 448, 464. madde hükmü uygulanır ve cezalar içtima ettirilir. c) A hakkında yalnız 448. madde hükmü uygulanır, çünkü kavga fiili 448. maddede erimektedir. d) A hakkında 448, 78. madde hükmü uygulanır, çünkü kavga 448. maddenin bir unsurunu teşkil etmektedir. e) A hakkında 448, 464, 64. madde hükmü uygulanır. f) A hakkında 448, 464, 64, 79. madde, B ve D hakkında 464, 65. madde hükmü uygulanır.

Görüldüğü üzere, diğer bilim alanlarında olduğu kadar, hukuk bilimleri alanında da, muteber bir ölçme ve değerlendirme aracı olarak teste başvurulabilir. O halde mesele hukuk bilimleri alanında testin mümkün olup olmadığı meselesi değil, tek başına testin yeterli olup olmadığı ve nasıl olması gerektiği meselesidir. Bu, hukukta ölçme ve değerlendirme araçları neler olmalıdır sorusunu akla getirmektedir. Bunun cevabı da, sanıyoruz ki, hukukçu nasıl bir yetkinliğe sahip olmalıdır sorusunda yatmaktadır.

7. Hukuk bilimlerinde test, çeşitli test biçimlerinin denenmesi.

Hukuk bilim alanında test nasıl hazırlanmalıdır sorusunun cevabı, hukukçu nasıl bir erginliğe sahip olmalıdır sorusunda aranmalıdır. Bu sorunun cevabını da her halde hukukun kaynağını gösteren MK'un 1. maddesinde aramak gerekmektedir. MK'un 1. maddesi hukukun kaynağını göstermek yanında, hukukçu denen kimsenin mesleki niteliklerini de göstermektedir. Gerçekten, MK'un 1. maddesi "kanun lafzile ve ruhiyle temas ettiği bütün meselelerde mer'idir" derken kanunu bilmeyi ve uygulamayı zorunlu kılmaktadır. Kanunu bilmek hukuk bilgisine sahip olmaktır. Kanunu uygulamak soyut hukuk kurallarını somut olaylara uydurmaktır. Bu durum hukukun muhakemeyi de içeren bir bilgisinin edinilmesini gerekli kılmaktadır.

Öte yandan MK'un 1. maddesi kanunda hüküm bulunmayan hallerde örf ve adete başvurulmasını, bu da yoksa hakimin hukuk yaratmasını emretmektedir. Bu durum hukuku bilme ve soyut hukuk kurallarını somut olaylara uygulayabilme yeteneği yanında yaratma yeteneğini de zorunlu kılmaktadır. Böyle olunca, hukuk bilimlerinde ölçme ve değerlendirmenin konusu bilgi, muhakeme ve yaratma olmaktadır. Bilgi, muhakeme ve yaratmaya yer vermeyen bir sınav eksiktir. Öyleyse, hukukta, acaba hangi tip sınavlar, hangi biçim testler uygulanabilir, yani açıkçası, hukuk bilgisi ve meseleleri ne şekilde testleştirilebilirler?

Hukuk bilimi alanında sözlü ve klâsik yazılı sınavların yerini belirtmeye ve biçimlerini tartışmaya gerek yoktur. Burada şimdiye kadar başvurulmaması bir eksiklik teşkil eden test üzerinde durmak gerekir: Hukuk bilimlerinde salt bilgi ölçme söz konusu olduğunda her çeşit test uygulanabilir. Bunlar ayrı ayrı uygulanabileceği gibi birkaçı veya hepsi bir bütün olarak birlikte uygulanabilir. Ancak

bilgiyi ölçmede bir tip testi değil birçok tip testi birlikte kullanmak amaca en uygun olanıdır, çünkü her bir test öğrencinin başka bir yeteneğini işler ve geliştirir²⁹. Buna karşılık muhakemeyi ölçme söz konusu olduğunda en elverişli test tipi her halde çoktan seçmeli ve eşleştirmeli testlerdir. Bu usulde öğrenci muhtelif ihtimalleri düşünme, muhtelif unsurlar arasında bağıntılar kurma, kurduğu bağıntılara göre bir hükme varmak zorundadır. Böylece, öğrenci, muhakeme yoluyla kendi için geçerli bir sonuca vardıldıktan sonra verilen ihtimaller arasında vardığı sonucu seçmektedir³⁰. Yaratıcılığı ölçmeye gelince, daha önce de belirtildiği üzere, test, ne tipte olursa olsun, bunu ölçmeye elverişli değildir, çünkü yaratıcılık bağıntılar kurma anlamında muhakemeyi de içerse her halde muhakemeden farklı bir şeydir. Yaratıcılık ancak sözlü ve yazılı sınavlarla ölçülebilir³¹.

Hukuk bilimleri alanında bilgi ve muhakemeyi ölçmede her çeşit test uygulanabilir. Gerçekten hukuk bilgisini ve meselelerini testleştirmede, bazı zorluklar olmakla birlikte, ciddi bir sorun yoktur, çünkü, diğer bilgi alanlarında, örneğin tarihte, felsefede, psikolojide, fizikte vs. testleştirme işlemi nasıl yapılıyorsa hukuk bilimleri alanında da o şekilde yapılabilir. Söz gelimi adam öldürme suçunun maddi konusu hakkındaki bilgileri testleştirmeye çalışalım. Burada iki ihtimal söz konusu olabilir. Olumlu veya olumsuz bir önermeye bağlı olarak ya maddi konuya ilişkin birçok bağıntı verilir ve ihtimaller arasından bunların eşleştirilmesi istenir, ya da bir bağıntı verilir ve ihtimaller arasından bunun seçilmesi istenir³². Her iki

29 Farklı olmakla birlikte özellikle bkz. *Akhun*, Age. s. 319-20.

30 Gerçekten, *Akhun*?... çoktan seçmeli soruların, iyi hazırlanmış olmak koşuluyla, bir çok öğretim amacını ölçtüğü söylenebilir." demektir. (Age., s. 319).

31 *Binbaşoğlu*, Age., s. 15; Sanıyoruz aksi düşünce, *Akhun*, Age., s. 320.

32 Eşleştirmeli test için bkz. *Binbaşoğlu*, Age., s. 29 vd; *Akhun*, Age., s. 317. Biz, "eşleştirmeli test" terimiyle birden çok yanlış ve doğru değerli önerme içinden yanlışların veya doğruların seçilmesini ifade etmek istiyoruz. Ör. Adam öldürme suçunun maddi konusuyla ilgili olarak aşağıda size yanlış ve doğru önermeler verilmiştir. *Doğru önermeleri seçiniz*: a) Adam öldürme suçunun maddi konusu insandır, b) İnsanın canlı olmasına gerek yoktur; c) İstisna olarak da olsa ölü (insan) adam öldürme suçunun maddi konusunu oluşturur, d) Suçun maddi konusu olması bakımından insanlar arasında dil, din, ırk, inanış, milliyet vs. farkının önemi yoktur, e) Cenin adam öldürme suçunun maddi konusunu oluşturmaz, f) İdam mahkûmunun cezanın infazından hemen önce öldürülmesi adam öldürme suçuna vücut vermez, burada olsa olsa infaz yetkili kişilerce yapılmamıştır denir, g) Adam öldürme suçunun maddi konusunu teşkil etmek için mutlaka insana benzemek şartı yoktur, zira insandan insan doğar, h) Bir kere nefes almış olan çocuk canlı doğmuş sayılır ve adam öldürme suçu bakımından yaşama kabiliyetini haiz olması önem taşımaz.

halde de zorluk, doğru bilgiyi temsil eden ihtimal yanında, buna yakın bilgiyi ifade eden ihtimalleri bulabilmektir. Ancak ihtimal analiziyle ilgili olan bu zorluk aşlamayacak nitelikte bir zorluk değildir. Bir kere konunun zenginliğine göre çoktan seçmeli veya eşleştirmeli tip testten birini seçmek zorluğu aşmakta büyük ölçüde yardımcı olabilir. Öte yandan söz konusu bu zorluk, ihtimaliyeti azaltmak sakıncasına rağmen, ihtimal serisini dar tutmakla da aşılabilmektedir³³. Hepsi bir yana hukuk bilgisini ölçmede çoktan seçmeli ve eşleştirmeli testler yanında doğru-yanlış ve doldurmalı testlere de baş vurulabilir. Tasnifler, tanımlar, süreler, kavramlar, hatta önemli görülen bazı ayrıntılar bu tip testlerin konusu yapılabilir³⁴. Böylece hem çoktan seçmeli ve eşleştirmeli testlerin yükleri azaltılır, hem de çağrışım ve ezbere bilmek yetenekleri değerlendirilir.

Hukukta en büyük sorun yoğun muhakemeyi gerektiren hukuk meselelerini testleştirmekte ortaya çıkabilir, çünkü hukuk bazı ilke ve kavramların salt sistemli bir bilgisi değildir. Hukukun temel niteliği uygulanır olmasıdır³⁵. Bu, her şeyden önce, genel muhakemeyi de içine alan bir hukuk muhakemesini gerektirmektedir. Böyle olunca acaba soyut ilkeleri somut olaylara uygulama yeteneğine ilişkin bilgi ve beceri nasıl testleştirilebilecektir? Bu konuda hareket noktası bizce mahkeme kararları ve mahkemelere intikal etmiş olan olaylardır. Elbette hukuk meseleleri bir fizik veya matematik probleminden farklıdır. Ancak matematik veya fizik problemleri ne yöntemle testleştirilebiliyorsa hukuk meseleleri de aynı yöntemle testleştirilebilir. Gerçekten hukuk meselelerinin çoktan seçmeli test biçiminde ifadesi imkânsız değildir. Önce sorulaştırılabilecek bir Yargıtay kararı seçilir. Yargıtay kararının konusunu teşkil eden olay tüm unsurlarıyla bir-

Çoktan Seçmeli test için bkz. *Binbaşoğlu*, *Age*, s. 29 vd. *Akhan*, *Age*, s. 317. Biz, "çoktan seçmeli test" terimiyle bir temel önermeye bağlı olarak verilen ihtimallerden yalnız bir tanesi doğru veya yanlış olan ifadeyi anlıyoruz. Ör. *Doğru* önermeyi bulunuz: a) Adam öldürme suçunun maddi konusu canlı insandır b) ölü (insan) bu suçun maddi konusunu oluşturmaz, c) Adam öldürme suçunun maddi konusunu oluşturmak için sağ doğmak yetmez, ayrıca yaşama kabiliyetini haiz olmak gerekir, d) Canlı doğmuş sayılmak için bir kere nefes almış olmak yeterlidir.

33 İhtimal serisini dar tutmaktan maksat, çoktan seçmede ve eşleştirmede soru sıklığını azaltmaktır. Ancak zorunluluk olmadıkça bu yola gidilmemesi gerekir, çünkü ihtimal payının büyümesi sınavın düzeyini olumsuz yönde etkileyebilir.

34 Ör. Doldurmalı test: Adam öldürme suçu, doktrinde (.....) olarak tanımlanmaktadır. Doğru -yanlış test: Hırsızlık suçu genel kastla işlenen bir suçtur, ayrıca özel kastın bulunmasına gerek yoktur.

35 *Antolisei*, *Manuale di diritto penale*, PG, Milano, 1980, s. 26, 28.

likte bir soru önermesi biçimine sokulur. Sonra olaya ilişkin hukuki meseleler saptanır. Bu işlem yapılırken ilk derece mahkemesinin kararıyla Yargıtayın vermiş olduğu karardan yararlanılabilir. Böylece dörtlü seçenekli bir testte ilk iki seçenek elde edilmiş olur. Kalan iki seçenek ihtimal analizi yapılarak elde edilmiş olan bu iki seçeneğe en yakın olabilecek bir biçimde tertiplenir. Eğer bu mümkün olmazsa son seçenek "hiçbiri" şeklinde ifade edilebilir³⁶. Bazan bir soruda birden çok cevap mümkün olabilir, Bu halde artık çoktan seçmeli teste değil eşleştirmeli teste baş vurmak gerekir³⁷. Eşleştirmeli teste karşılaşılabilecek tek zorluk eşleştirmeye imkân verecek sayıda ihtimal bulabilmektir. Ancak, bu zorluk, muhtemel olan yanında karşıt olana yer verilebildiğinde giderilebilmektedir.

8. Model denemesi³⁸

Görüldüğü üzere hukuk bilimleri alanında bir ölçme ve değerlendirme aracı olarak test mümkündür. Kurallarına uygun olarak hazırlanmış olan bir test, hukukta bilgi yanında soyut hukuk kurallarını somut olaylara uygulayabilme yeteneğini, yani hukuki muhakemeyi de ölçebilir. Test mahiyeti icabı yaratıcılığı ölçmede yeterli değildir. Bu durum karşısında, hukukçuda aranan nitelikleri ölçme ve değerlendirmeye imkân veren, emekten ve zamandan tasarrufu sağlayan bir sınav biçimi geliştirmek acaba mümkün müdür?

Bazı sınavlar yazılı bazıları test şeklinde yapılarak genelde test ve yazılı sınavın yararları birleştirilebilir. Ancak testle yazılı sınavın özel-

36 Ör. Resepsiyon görevlisi A kendisine özel olarak teslim edilmeyen otomobilin anahtarını, diğer görevlilerin itirazını dinlemeyerek, resepsiyondan alır. Otomobili çalıştırır. Bir kaç saat dolaştıktan sonra, tekrar yerine bırakır. a) A, hırsızlıktan sorumludur, b) A, Emniyet suistimalinden sorumludur, c) A dolandırıcılıktan sorumludur; d) A hiçbirşeyden sorumlu olmaz.

37 Ör. A, B'ye öldürmek kastıyla ateş eder. B ölür. O esnada oradan geçmekte olan C yaralanır. Doğru olabilecek cevapları seçiniz. a) Kast tek suça yönelmiştir, eylem tektir, dolayısıyla 79. madde uygulanır; b) Netice çok olmasına rağmen fiil tektir, dolayısıyla 79. madde uygulanır, c) Netice sayısı fiil sayısını belirler, dolayısıyla iki netice iki fiil vardır, öyleyse 79. madde uygulanmaz, fail kusurunun türüne göre iki ayrı suçtan sorumlu olur, cezalar kurallarına göre toplanır. d) Fail farklı kastlarla hareket etmişse, B'yi öldürmekten C'yi öldürmeye teşebbüsten sorumlu olur. e) Fail yalnız B'yi öldürmekten sorumlu olur, C'nin yaralanması kaza olarak değerlendirilir, f) C'nin yaralanması adam öldürme suçu içinde erir, çünkü ortada geçitli bir suç vardır.

38 Bkz. Ekler.

liklerini bozmadan aynı zaman birimi içinde birleştirmek de mümkündür. Amaçları ve nitelikleri birbirinden farklı da olsa iki sınav tipini bu biçimde birleştirmek her halde pedagojik bir zorluk çıkarmaz.

2547 Sayılı Kanunun zorlamasıyla A.Ü. Hukuk Fakültesinde çeşitli tipte testler denenmiştir. Tüm eksikliklere ve imkânsızlıklara rağmen bu denemelerden olumlu sonuçlar alınmıştır denebilir. Hepsinden öte, testin hukuk alanına sokulması, bu konuda bazı deneylere girilmiş olması, hukukta ölçme ve değerlendirme araçlarının çeşitlendirilmesi anlamında bir yenilik olarak bile düşünülebilir. Biz sözlü sınav imkânının kalktığı hukuk fakültelerinde test ve yazılı sınavın birlikte uygulanmasından yanayız. Böylece öğrencinin hem bilgi ve muhakeme yetenekleri ölçülüp değerlendirilebilecek, hem de yaratıcılığa imkân verilecektir. Bu tür bir model, hele soru bankası kurulabilirse, emekten ve zamandan tasarrufu sağlayacaktır.

9. Sonuç

Tüm diğer bilimlerde olduğu gibi normatif bir bilim olan hukukta da test mümkündür. Hukuk bilimleri alanında testin denenmesi ve yaygınlaştırılması sakıncalar yaratmaz, tersine ölçme ve değerlendirme araçlarında çeşitliliği sağlar. Hiç kuşkusuz, bu da, iyi bir ölçme ve değerlendirmeye imkân verir.

Ancak, hukukta, tek başına test ölçme ve değerlendirmede yeterli bir araç değildir. Bu açıdan bakıldığında tek başına yazılı sınavın da iyi bir ölçme ve değerlendirme aracı olduğu söylenemez. O halde sözlü sınav imkânının fiilen kalkmış olduğu şu ortamda tek çıkar yol yazılı sınavı ve testi birleştirmektir. Bu yapılabildiği takdirde, her iki sınav türünün sakıncaları ortadan kalkacak, dolayısıyla bilgi ve muhakeme yanında yaratıcılık ölçme ve değerlendirmenin konusu olacaktır.

Öte yandan, hukukta testi uygulamak, başlangıçta çok emek ve zaman istese bile, soru bankasının oluşmasıyla emekten ve zamandan tasarruf sağlayacaktır. Böylece, giderek kitle eğitim-öğretimine kayan hukuk fakültelerinde, 2547 sayılı Kanunun öğretim üyesine getirmiş olduğu dayanılmaz yük bir ölçüde hafifleyecektir. Ancak kitle eğitim öğretimiyle testin doğrudan bir ilişkisi yoktur. Test kitle-eğitim-öğretiminin bir sonucu değildir. Yalnızca kitle eğitim-öğretiminde ölçme ve değerlendirmeyi kolaylaştırır. Bundan dolayı sadece teste dayanan bir ölçme ve değerlendirmenin yeterli olduğu iddia edilemez.

E K L E R

Ceza Hukuku Gen. Huk.

I. ARASINAVI

Adı ve Soyadı:

Sınıf: No:

1. (a) (b) (c) 2. (a) (b) (c) 3. (a) (b) (c) 4. (a) (b) (c) 5. (a) (b) (c) 6. (a) (b) (c)
 7. (a) (b) (c) 8. (a) (b) (c) 9. (a) (b) (c) 10. (a) (b) (c) 11. (a) (b) (c) 12. (a) (b) (c)
 13. (a) (b) (c) 14. (a) (b) (c) 15. (a) (b) (c) 16. (a) (b) (c) 17. (a) (b) (c) 18. (a) (b) (c)
 19. (a) (b) (c) 20. (a) (b) (c)

SÜRE 25 DAKİKADIR, YANLIŞ DOĞRUYU GÖTÜRÜR, BOŞ GÖZ
 ÖNÜNE ALINMAZ.

I. Müessese İle Bağdaşmayan Önermeyi Bulunuz.

1. Kanunilik ilkesi a) Farklı anlamda olmakla birlikte ilk kez orta çağ ceza hukuku doktrininde de yer almıştır. b) Bu günkü anlam ve kapsamında ilk kez "Aydınlanma Dönemi"nde ortaya çıkmıştır. c) Latince bir deyimle ifade edildiğine göre ilk kez Roma Hukukunda ortaya çıkmıştır.

2. Kanunilik ilkesi: a) Polis devletinin sınırsız iktidarına karşı yurttaşları koruma amacıyla ortaya çıkmış olup liberal devlet anlayışının bir ürünüdür. b) 20. yüzyılın ilk yarısında tartışmaların üzerinde yoğunlaştığı bir konu olmuş ve ilke 1922 tarihli Sovyet ve 1935 tarihli Alman ceza kanunundan çıkarılmıştır. c) Üzerindeki tartışmaların yoğunlaştığı nokta ceza hukukunda kıyasın mümkün kılınmaması konusudur.

3. Örf ve Adet: a) Hukuka uygunluk nedenlerinde ceza hukukunun kaynağı olabilir. b) Ceza Kanununun yorumunda kaynak değeri taşır. c) Ceza kanununda boşluk olması halinde boşluğun giderilmesinde kullanılır.

4. Yapana göre yorum çeşitleri: a) İdarenin yorumu b) Yargı yorumu c) Yasama yorumu

5. Yapılış biçimine göre yorum: a) Daraltıcı yorum b) Genişletici yorum c) Tarihi yorum.

6. Yorum teorilerine göre yorumcu: a) Kanunu koyanın tarihi ifadesini, bulmakla yükümlüdür. b) Kanuna vücut veren toplumun iradesini bulmakla yükümlüdür. c) olarak göz önüne alınan iradesini bulmakla yükümlüdür.

7. Kanunların zaman itibarıyla sınırları: a) Ceza Kanununda düzenlenmiştir. b) Anayasada ve ceza kanununda düzenlenmiştir. c) Anayasada düzenlenmiştir.

8. Kanunun etkisi: a) Kanunun etkisi yürürlükte bulunduğu zamanla sınırlıdır. b) Önceki ve sonraki kanundan failin lehinde olan kanun uygulanır. c) Önceki kanun ileriye sonraki kanun geriye yürür.

9. Ceza Kanununun yer itibarıyla sınırlarında kabul edilen temel ilke: a) Evrensellik ilkesi b) Şahsilik ilkesi. c) Mülkilik ilkesi.

10. Kanunilik ilkesinin sonuçları: a) Ceza Hukukunun kaynağı yalnız kanundur. b) Örf ve adet ceza hukukunun kaynağı olamaz. c) Ceza Kanunlarında boşluklar olabilir; boşluklar hakim tarafından doldurulur.

II. Yanlış Önermeyi Bulunuz.

11. Lehte kanunu bulmada: a) Cezanın asgari haddini düşük tutan kanun diğerine nazaran lehte sayılır. b) Önceki ve sonraki kanun somut olaya uygulanır; doğurduğu hüküm ve neticeleriyle suçlu bakımından daha elverişli olan kanun lehte sayılır. c) Kanunda gösterilen cezalara bakılır, hafif cezayı içeren kanun lehte sayılır.

12. Tabii hukuk okulunun esasları: a) Suçu toplumsal bir olgu olarak incelemek. b) Suçu bir hukuk müessesesi olarak görmek. c) İrade muhtariyeti

13. Pozitifist okulun esasları: a) Ceza hukukunun konusu hukuki bir müessese olarak suç incelemektir. b) Ceza bir ödette değil suçlunun topluma kazandırılması vasıtasıdır. c) İrade muhtariyeti kavramına determinist açıdan yaklaşarak iradeyi bağımlı sayar.

14. Teknik Hukuk Okulunda: a) Pozitif hukukun mantıksal bir inşası yapılır; normlar arasındaki bağıntıdan müesseseye, müesseselerden hukuk sistemine varılır. b) Hukuk biliminin konusu yegâne hukuk olan pozitif hukuktur. c) Olan hukukla olması gereken hukuk arasındaki bağıntılar nedensel bir yaklaşımla incelenir, böylece olması gereken hukuk açıklanmaya çalışılır.

III. Müessesenin Bünyesine Uygun Önermeyi Bulunuz.

15. Ceza Kanununun şahıs bakımından sınırı: a) Milletvekilleri parlamentoda açıkladıkları düşüncelerinden verdikleri oylardan sorumlu tutulamaz. b) Cumhurbaşkanı vatana ihanet hariç, fiillerinden sorumlu değildir. c) Milletvekilleri işlemiş oldukları suçlardan dolayı, meşhurat suçlar hariç hiç bir işleme gerek olmadan koğuşturulabilirler.

16. Ceza normu: a) İpotetik bir önermedir. b) Hükümle müeyyide arasındaki bağıntı nedensel bir bağıntıdır. c) Tasviri önermedir.

17. Belçika şartı: a) Belçika'ya sığınan suçluların geri verilmemesi ilkesidir. b) Ceza kanunlarının zaman itibarıyla uygulanmasında lehte kanunu bulmada bir ilkedir. c) Devlet başkanlarına ve ailesine karşı işlenen süikast fiillerinin siyasi suç sayılmaması ilkesidir.

18. "İhtisas prensibi": a) Kişi hangi suçtan istenmişse ancak o suçtan yargılanabileceği esasını ifade eder. b) Bazı suçların yalnız ihtisas sahibi hakimler tarafından yargılanması esasını ifade eder. c) Siyasi suçluların geri verilmemesi, aynı ülkede yargılanması esasını ifade eder.

19. TCK. suçluların geri verilmesinde: a) İdareyi iadeye yetkili kılmıştır. b) Yargıyı iadeye yetkil kılmıştır. c) Bazı işlemlerin yapılmasında yargıyı, bazı işlemlerin yapılmasında idareyi yetkili kılmıştır.

20. Suçun işlendiği an olarak: a) Hareketin yapıldığı an esas alınmalıdır. b) Neticenin meydana geldiği an esas alınmalıdır. c) Hem hareketin hemde neticenin meydana geldiği an esas alınmalıdır.

Ceza Hukuku Gn. Hük.

II. ARASINAVI

Adı ve Soyadı:

Sınıf: No:

1. (a) (b) (c) 2. (a) (b) (c) 3. (a) (b) (c) 4. (a) (b) (c) 5. (a) (b) (c) 6. (a) (b) (c) 7. (a) (b) (c) 8. (a) (b) (c) 9. (a) (b) (c) 10. (a) (b) (c) 11. (a) (b) (c) 12. (a) (b) (c) 13. (a) (b) (c) 14. (a) (b) (c) 15. (a) (b) (c) 16. (a) (b) (c) 17. (a) (b) (c) 18. (a) (b) (c) 19. (a) (b) (c) 20. (a) (b) (c).

SÜRE 25 DAKİKADIR, YANLIŞ DOĞRUYU GÖTÜRÜR, BOŞ ÇÖZÖNÜNE ALINMAZ.

I. Doğru Önermeyi Bulunuz.

1. Şekli anlamda suç: a) Suç etik düzeni ağır şekilde ihlâl eden, o nedenle de devletçe hoş görülmeveyen fiildir. b) Suç hukuk düzeninin kendisine netice olarak bir ceza müeyyidesi bağladığı bir fiildir. c) Suç, hukuk normları koymaya yetkili kılınmış kişilerin kanaatine göre, toplumun varlığını ve muhafazasını imkânsız kılan ve ağır tehlikeye sokan fiillerdir.

2. Maddi anlamda suç: a) Suç, toplumsal hayatta gerçekleşen arzi bir fiildir. b) Suç, kanun tarafından konmuş olan bir emir veya yasağın ihlâlidir. c) Suç denince, kanun koyucunun görüşüne göre devletin amaçlarıyla çatışan, müeyyide olarak ceza anlamında bir cezayı gerektiren beşeri davranış anlaşılmalıdır.

3. fail=aktif süje: a) isnat yeteneğini haiz olmayan kişiler, akıl hastaları vs., suçun faili olamaz b) Isnat yeteneğini haiz olsun veya olmasın herkes suçun faili olabilir, ancak bazı suçlar herkes tarafından değil sadece belli sıfatı olan kişilerce işlenebilir. c) 11 yaşından küçük çocuklar suçun faili olamaz.

4. Mahsus suç: a) Herkes tarafından değil de sadece belli bir sıfatı olan kimse tarafından işlenen suçtur. b) Hem herkes hemde belli bir sıfatı olan kimse tarafından işlenen suçtur. c) Memur sıfatını haiz kimseler tarafından işlenen suçtur.

5. Suçun Hukuki Konusundan: a) Suçla ortaya çıkan ceza ile önlenmeye çalışılan "ihlâl" anlaşılır. b) Hukukça korunan, bu yüzden de hukuki değer denen "değer", yani normca ceza tehdidiyle muhtemel ihlâllerden korunması amaçlanan "şey" anlaşılır. c) Suçun zarar verdiği, böylece kaybına neden olduğu ve cezanın koruduğu maddi varlıklar anlaşılır.

6. Suçun pasif süjesi: a) İhlâli suçun esasını teşkil eden menfaatin hamili, suçun pasif süjesidir. b) Cürmi faaliyetin doğrudan sonuçlarına katlanan kimse, suçun pasif süjesidir. c) Cürmi faaliyetin üzerinde icra edildiği kimse suçun pasif süjesidir.

7. Suçun maddi konusu: a) Suçu gerçekleştirmeye yarayan ve suçta kullanılan vasıtalarlardır. b) Suç denen fiilin (maddi fiil) etkilerini üzerinde gösterdiği kişi veya şeydir. c) Suçtan hasil olan maddi değer veya menfaattir.

8. Hukuka aykırılık: a) Suç ceza hukuku düzeninin bir hükmünün ihlâlinden ibaret olduğundan, belirgin temel niteliği hukukla zıtlasma, çatışmadır. İş bu zıtlasma veya çatışmaya hukuka aykırılık denmektedir. b) Beşeri bir davranışın hukuk dışı olması, yani hukukça himayeye mazhar kılınmamış olmak hukuka aykırılıktır. c) Hukuka aykırılık, kısaca, hukuk tarafından kınanan, tasvip edilmeyen beşeri davranışa verilen addır.

9. Şekli anlamda hukuka aykırılık: a) Kanun ile fiil arasındaki çatışma ilişkisini ifade eder. b) Hukukça korunan toplumsal menfaat ile, yani maddi hukuk ile fiil arasındaki çatışma ilişkisini ifade eder. c) Beşeri fiille bundan hasil olan netice arasındaki ilişki üzerine verilen bir hükümdür.

10. Hareket: a) Hareketsiz suç olmaz kuralının istisnası yoktur. b) Hukuk düzenimizde düşünce suç sayılmıdır. c) Hukuk düzenimizde kişinin bir durumunun suç teşkil ettiği haller vardır.

II. Yanıt İfadeyi Bulunuz.

11. Hareket: a) Hareket, sujenin vücudunun bir devinimidir; yapmak veya yapmamak şeklinde ortaya çıkar. b) Hareket bir tek işlemden ibaret olabileceği gibi birden çok işlem-den de ibaret olabilir. c) Hareket, insanın beşeri bir faaliyeti yürütmek amacıyla yer değiştirmesidir.

12) İhmal: a) Bir anlayışa göre ihmalin esası, failin, kendisinden beklenen hareketi yapmaktan kaçınırken başka bir hareket yapmasından ibarettir. b) Bir anlayışa göre, ihmal beklenen belli bir hareketi yapmamış olmaktan, yahut beklenen belli bir biçimde davranmamış olmaktan ibarettir. c) Bir anlayışa göre ihmal, belli bir davranışta gereken dikkat ve ihtimamı göstermemekten ibarettir.

13. Netice: a) Bir fiilde nedensellik bağıyla bağlı olarak ortaya çıkan bir diğer fiil olup fizik dünyadaki algılanabilen bir değişikliktir. b) Hukuk tarafından korunan değer veya menfaatin zarara sokmak veya tehlikeye veya tehlikeye koymak şeklinde gerçekleşen ihlali-dir. c) Suçta elde edilen kişisel haz veya doyumdur.

14. Suçta netice: a) Tabiatçı açıdan her suçta bir neticenin bulunması zorunludur. b) Netice failin hareketini gerçekleştirdiği yerden başka bir yerde de gerçekleşebilir. c) Netice-nin icra veya ihmalin doğrudan sonucu olmasına gerek yoktur; biri ve diğeri arasında başka nedensel faktörler girebilir.

15. Suçta Netice: a) Beşeri fiilin sonucu olarak kendisine bir hüküm ve netice bağlanan netice suçun unsuru olabilir. b) Beşeri fiilin sonucu olarak kendisine bir hüküm ve netice bağlanan netice suçu ağırlatan neden olabilir. c) Beşeri fiilin sonucu olarak kendisine bir hüküm ve netice bağlanan netice suçta cezalandırılabilme şartı olabilir.

16. "Her hangi nedenle olursa olsun memuriyet görevini yapmakta savsama ve gecikme gösteren memur... cezalandırılır. a) Suç hem bir icra hareketiyle hem de bir ihmal hareketiyle işlenebilir. b) Suç tabiatçı anlamda neticesiz bir suçtur. c) Suç ancak bir ihmal hareketiyle işlenebilir.

17. "Her kim bir kimseyi kasten öldürürse... mahkûm olur" a) Suç hem icra hem de ihmal hareketiyle işlenebilir. b) Suç neticeli bir suçtur. c) Suç neticesi harekete bitişik bir suçtur.

III. Problemleri Çözünüz.

18. A B'yi önce bıçakla yaralar. Sonra da tabanca ile öldürür. a) A hem B'yi yaralamadan hem de öldürmeden sorumludur. b) A sadece B'yi öldürmeden sorumludur. c) A başladığı önceki fiili tamamlamadığına göre bu fiilinden gerçekleştirdiği oranda; gerçekleştirdiği diğer fiilin tamamından sorumludur.

19. A tatilde bulunan B'nin evini soymak ister, gece bir arabayla evin önüne gelir, A gece boyunca beş sefer yaparak evdeki eşyaları boşaltır. a) A'nın fiili bir tek hırsızlık suçuna vücut verir. b) A'nın fiili beş ayrı hırsızlık suçuna vücut verir. c) A, suç işleme kararında birlik olduğundan, bir tek suç işlemiş gibi cezalandırılır, ama cezası kanunun gösterdiği oranda artırılır.

20. A hasımları B ve C'nin kafalarını tutup birbirine çarparak yaralanmalarına neden olur. a) A, fiili tek olduğundan, bir suçtan sorumludur. b) A hem B'yi hemde C'yi yaralamaktan sorumludur c) İki kişi yaralanmakta birlikte, kararda birlik olduğu için A'ya tek bir ceza verilir, cezası kanunda gösterilen şekile artırılır.

Ceza Hukuku Genel Hük.
III. Arasınava

Adı-Soyadı:
Fakülte No:

1. (a) (b) (c)	2. (a) (b) (c)	3. (a) (b) (c)	4. (a) (b) (c)	5. (a) (b) (c)
6. (a) (b) (c)	7. (a) (b) (c)	8. (a) (b) (c)	9. (a) (b) (c)	10. (a) (b) (c)
11. (a) (b) (c)	12. (a) (b) (c)	13. (a) (b) (c)	14. (a) (b) (c)	15. (a) (b) (c)

SÜRE 20 DAKİKADIR, YANLIŞ DOĞRUYU GÖTÜRÜR, BOŞ HESABA KATILMAZ

I. Doğru Önermeyi Bulunuz.

1. Kusurluluk bir anlayışında: a) Fail ile fiil arasındaki psikik bağdır, b) Failin fiilini bilmesi ve bundan doğan neticeleri istemesidir, c) Failin fiilinin şuurulu ve iradi olmasıdır.

2. Hukuka uygunluk nedenleri: a) Kusurluluk üzerine etki ederek kim bakımından mevcutsa o kimse bakımından suçu oluşturmaz, b) Hukuka aykırılığı ortadan kaldırır ve fiil daha başından itibaren suç teşkil etmez, c) Cezalandırılabilme şartını etkiler, dolayısıyla faille ceza verilmez.

3. CK'nun 49. maddesinde yer almayan hukuka uygunluk nedeni: a) Kanun emrinin yerine getirilmesi, b) Mağdurun rızası, c) Zaruret hali.

4. Kusurluluk bir anlayışında: a) Tedbirsizlik, dikkatsizlik, meslek veya sanatta acemiliktir, b) Bir normla failin iradesi arasındaki bir çatışma ilişkisinden ibarettir ve ifadesini kınanabilir olmakta bulmaktadır, c) İsnat edilebilir olmaktan ibarettir.

5. Ceza sorumluluğu: a) Fiilin şuurulu ve iradi olmasını zorunlu kılar, b) Objektif sorumlulukta maddi illiyet bağıyla yetinilir, fiilin şuurulu ve iradi olması aranmaz, c) Esasını failin fiilinin bir kabahat teşkil etmesinde bulur.

II. Yanlış İfadeyi Bulunuz.

6. Kast: a) Bilme ve isteme unsurlarından oluşur, b) Mevcudiyeti için, kimine göre, neticenin tasavvuru yeterlidir, çünkü failin fiziki faaliyetinin neticeleri iradenin konusu olmaz, c) Hukuki hata halinde ortadan kalkar.

7. Taksir: a) İşlediği fiilde kusurlu görülen failin istemediği neticeden sorumlu tutulmasıdır, b) Fiilin dikkatsizlik, tedbirsizlik, meslekte acemilik yahut kurallara, emir ve nizamla aykır. olarak işlenmesidir, c) Neticenin intenmemesi, ancak gerçekleşme riskinin üstlenilmesidir.

8. Hukuk düzenimiz: a) Kusuru iradenin bir kusuru olarak değil zekânın bir kusuru olarak görmektedir. b) Kusurdan ötürü sorumluluğa vücut veren meslekte acemiliğin her zaman bir tedbirsizlikte ifadesini bulduğunu kabul etmektedir, c) Kusuru sadece iradenin bir zaafı olarak görmektedir.

9. Taksir: a) Bu da kast gibi ödevle aykırı bir davranıştır, yani bir itaatsizliktir, öyleyse kınanabilen iradedir, b) Bir sorumluluk biçimi olarak CK'nun 45. maddesinde tanımlanmıştır, c) Ancak taksirli fiil kanunda cezalandırılmışsa ceza sorumluluğuna vücut verir.

10. Taksirin esasını açıklayan düşünceler: a) Neticenin öngörülebilmesi esasına dayanan düşünceler, b) Neticenin istenmemesi esasına dayanan düşünceler, c) Neticenin yalnızca öngörülebilmesi değil ayrıca önlenibilmesi esasına dayanan düşünceler.

III. Problemleri Çözünüz.

11. A B'yi öldürmek isterken kardeşi C'yi öldürür: a) A ağırlatılmış nedenli adam öldürmeden sorumludur, b) A adam öldürmeden sorumludur, c) A, B'yi öldürmek istemekten adam öldürmeye teşebbüsten, C'yi öldürmekten ağırlatılmış adam öldürmeden sorumludur.

12. A kendisinin sanarak sürüsüne karışmış olan B'nin hayvanını keserek kavurma yapar. a) A başkasının hayvanını aldığından, hırsızlıktan sorumludur, b) A'nın fiili hırsızlık teşkil etmez çünkü, fiile ilişkin hata kastını kaldırır, c) Hukuki hata mazeret sayılmaz; o nedenle A nası ızzar suçundan sorumlu olur.

13. A kardeşi B'yi öldürmek isterken annesi C'yi öldürür. a) Annesi ölmekle birlikte A kardeşi B'yi öldürmekten sorumlu olur, b) A annesi C'yi öldürmekten sorumlu olur, c) A basit adam öldürmekten sorumlu olur.

14. Ebelik ruhsatı olmayan A B'ye doğum yaptırır. Gerekli tüm dikkat ve ihtimamı göstermesine rağmen doğum başarılı olmaz, çocuk doğum esnasında ölür. a) A, nizamlara uymadığı, dolayısıyla ölümüne neden olduğu için taksirle ölüme sebep olmaktan sorumludur. b) A hem ruhsatsız ebelik yapmaktan hem de nizamlara uymayarak taksirle ölüme sebep olmaktan sorumludur, c) A gerekli dikkat ve ihtimamı göstermiş olduğundan ölüm suçundan sorumlu olmaz, ancak ruhsatsız ebelik yapmak fiilinden sorumludur.

15. A komşusuna ait adi bir vazoyu çalmak isterken gümüş bir vazoyu çalar. a) A, gerçekleşen neticeden sorumludur, b) A gerçekleşmesi düşünülen, ama gerçekleşmeyen neticeden sorumludur, c) A'nın gerçekleşen neticeden cezası artırılır, gerçekleşmesi düşünülen ama gerçekleşmeyen neticeden cezası azaltılır.

Ceza Huk. Genel Hük.

Adı-Soyadı:

IV. Arasınava

Fakülte No:

1. (a) (b) (c)	2. (a) (b) (c)	3. (a) (b) (c)	4. (a) (b) (c)	5. (a) (b) (c)
6. (a) (b) (c)	7. (a) (b) (c)	8. (a) (b) (c)	9. (a) (b) (c)	10. (a) (b) (c)
11. (a) (b) (c)	12. (a) (b) (c)	13. (a) (b) (c)	14. (a) (b) (c)	15. (a) (b) (c)

SÜRE 20 DAKİKADIR, YANLIŞ DOĞRUYU GÖTÜRÜR, BOŞ HESABA KATILMAZ.

A - Yanlış İfadeyi Bulunuz.

1. Neticesi sebebiyle ağırlaşan suçlarda: a) Failin fiilinin iradi olması zorunludur, b) Neticenin failin fiilinin sonucu olması gerekir, c) Cezadan sorumluluk için hiç olmazsa netice failce öngörülmüş olmalıdır.

2. Kastın aşılması suretiyle adam öldürme suçunda: a) Fail taksirli bir hareketle ölüme sebep olmuş olmalıdır, b) Fail müessir fiil kastıyla hareket etmiş ama sonuçta ölüm sonucu meydana gelmiş olmalıdır, c) Ölüm neticesinin nedeni failin fiili olmalıdır.

3. İsnat yeteneği kimine göre: a) Kusurluluğun önşartıdır, b) Cezalandırılabilme şartıdır, c) Failin bir durumunu ifade eder.

4. Failin suç işlemek veya kendisine bir mazeret sağlamak amacıyla arzi sebebi yaratması halinde a) Sebebinde serbest olan hareketin yapılmış olması isnat yeteneğinin varlığını etkilemez, b) Arzi sebebin var olması için başta gelen şart, sebebin yaratılmasında failin herhangi bir kusurunun bulunmamasıdır, c) T.C.K'nun "Suçu işlediği esnada arzi

bir sebepten dolayı 46. ve 47 nci maddelerde münderiç akli malüliyet halinde bulunan kimseler hakkında o maddelerdeki ahkâm tatbik olunur" diyen 48/1. madde hükmü uygulanır.

5. İhtiyari sarhoşlukla: a) İşlenen fiilde, irade zaafa uğramakta birlikte, failin isnat yeteneğinin tam olduğu kabul edilir, b) İşlenen fiilden sorumluluk tayin edilirken sarhoşluğun kasıtlı veya taksirli olmasına bakılır, failin sarhoşken yaptığı hareketin kasıtlı veya taksirli olup olmadığına bakılmaz c) İşlenen fiilden sorumluluk tayin edilirken failin sarhoşken yaptığı hareketin kasıtlı veya taksirli olup olmadığına bakılır.

B. Doğru İfadeyi Bulunuz.

6. Cürümlere mahsus cezalar: a) İdam, ağır hapis, sürgün, ağır cezayı nakti, hidamâtu âmmeden memnuiyet, b) İdam, ağır hapis, hapis, ağır cezayı nakti, hidamâtu âmmeden memnuiyet, c) İdam, ağır hapis, hapis hafif hapis, ağır cezayı nakti hidamâtu âmmeden memnuiyet.

7. İşlenemez suç: a) Vasıtanın elverişsiz olması veya maddi konunun bulunmaması halinde söz konusu olur, b) Maddî konunun bulunmaması veya vasıtanın yetersiz olması halinde söz konusu olur, c) Neticesiz (= neticesi harekete bitişik) suçlarda her halde mümkün olmamak gerekir.

8. İhtiyar ile vazgeçmede: a) Tamam olan kısım başka bir suça vücut verse de, fail kastettiği cürme teşebbüsten sorumlu olur, b) Tamam olan kısım esasen bir suç teşkil ettiğinde, fail ancak o kısma mahsus ceza ile cezalandırılır, c) Tamam olan kısım bir suç da teşkil etse, fail, ne işlemeyi kastettiği cürümden, ne de suç teşkil eden ve tam olan kısımdan sorumlu olur.

9. Teşebbüs: a) Taksirli cürümlere teşebbüs mümkündür, b) kabahatlere de teşebbüs mümkündür, c) Ancak kasıtlı cürümlerde mümkündür.

10. Teşebbüs: a) Hareket parçalara bölünebildiğinde salt ihmal suçlarında da teşebbüs mümkündür, b) ihmal suretiyle icra suçlarına teşebbüs mümkündür, c) Neticesiz suçlara teşebbüs mümkün değildir; teşebbüs ancak neticeli suçlarda mümkündür.

C. Problemleri Çözünüz.

11. A'yı adam öldürmeye azmettirmek isteyen, B, ona bir mektup yazar, fakat bu mektup postahanedeki yakalanır. (Dönmezer-Erman), dolayısıyla A'nın eline geçmez. Buna rağmen A adam öldürme suçunu işler: a) B, A'yı azmettirmekten sorumlu olur, b) B, A'yı azmettirmeye teşebbüsten sorumlu olur, c) B'nin hareketinin suçun işlenmesine nedensel katkısı yoktur, dolayısıyla B'nin fiili suça iştirak sayılmaz.

12. A C'yi öldürmek üzere B'ye bir silah verir. B bu suçu işlemekten vazgeçer. Ancak, daha sonra aynı silahla ve taksirle C'yi öldürür, (Dönmezer-Erman): a) A, B'nin fiiline iştirak etmiş sayılır ve fer'i fail olarak taksirli adam öldürmeden sorumlu olur, b) A öldürme Bu şekilde fiiline iştirak etmiş olmaz, çünkü fiilin işlenmiş olan suç anedensel katkısı yoktur, c) A, gerçekleşmiş olmasa bile, B tarafından işleneceği düşünülen adam öldürme suçuna iştirakten fer'i fail olarak sorumlu olur.

13. A ve B iki sevgilidir. Bunlar birbirinden habersiz, B'nin kocası olan C'nin yemeğine zehir katarlar, C ölür (Antolisei): a) Ortada iştirak halinde işlenmiş olan bir tek adamı öldürme suçu bulunduğundan, A ve B bu suçun asli failleri olarak cezalandırılırlar, b)

Ortada iştirak yoktur, failerin sayısınca yani iki adam öldürme suçu vardır, c) Failerin fiili sonucu bir tek adam ölmüştür, öyleyse ortada iştirak hali olmayan ama iki faili bir adam öldürme suçu mevcuttur.

14. Azmettiren kimse olarak A, mağdur B'ye C'nin öldürmek kastıyla ateş etmesini ancak kurşunu isabet ettirmemesini ister. Buna rağmen C'nin kurşunu B'ye isabet eder ve B ölür (Dönmezer-Erman): a) Burada C bakımından tamamlanmış, A bakımından teşebbüs derecesinde kalmış bir suç söz konusu olmak gerekir, b) A'nın iradesi dışında bir netice gerçekleşmiştir, dolayısıyla gerçekleşen neticeden her halde sorumlu olmaması gerekir, c) A ve B, sıfatlarına göre, iştirak halinde adam öldürmeden sorumlu olurlar.

15. "Mağdur anlatımında sanıklardan birinin (A) ağızını ve gözünü kapatıp tuttuğunu, diğerinin (B) de donunu indirip ırzına geçtiğini bildirmiş olmasına göre": a) A ve B fiili irtikap eden sayılırlar, b) A fiili irtikap eden, B ise müzabaret ve muavenetle suçun icrasını kolaylaştırandır. c) A fiili irtikap eden, B ise fiili doğrudan doğruya beraber işleyendir.

A.Ü. HUKUK FAKÜLTESİ
CEZA HUKUKU GENEL HÜKÜMLER
1985 YILSONU SINAVI SORULARI

AD ve SOYADI:
FAKÜLTE NO:

VERİLEN NOT:

TALİMAT

- a) Sınav süresi toplam 70 dakikadır.
- b) Önce test soruları cevaplandırılacaktır, test soru ve cevapları 40 dakikanın sonunda teslim edilecektir.
- c) Test için verilen süre 40 dakikadır.
- d) Testte $P=D - \frac{Y}{n-1}$ formülüne göre yanlış doğruyu götürür. Temelsiz açıklamalara not verilmez.
- e) Test sorularının değeri 80; klâsik soruların değeri birinci soru 15, ikinci soru 5 puandır.

CEVAP KAĞIDI
TEST

1. (a) (b) (c) (d)	11. (a) (b) (c) (d)	21. (a) (b) (c) (d)
2. (a) (b) (c) (d)	12. (a) (b) (c) (d)	22. (a) (b) (c) (d)
3. (a) (b) (c) (d)	13. (a) (b) (c) (d)	23. (a) (b) (c) (d)
4. (a) (b) (c) (d)	14. (a) (b) (c) (d)	24. (a) (b) (c) (d)
5. (a) (b) (c) (d)	15. (a) (b) (c) (d)	25. (a) (b) (c) (d)
6. (a) (b) (c) (d)	16. (a) (b) (c) (d)	
7. (a) (b) (c) (d)	17. (a) (b) (c) (d)	
8. (a) (b) (c) (d)	18. (a) (b) (c) (d)	
9. (a) (b) (c) (d)	19. (a) (b) (c) (d)	
10. (a) (b) (c) (d)	20. (a) (b) (c) (d)	

KANUN KULLANMAK SERBESTTİR.

TEST

I. Problemleri Çözünüz

1. A düşmanı olan B'yi cansız kalacak bir şekilde yaraladıktan sonra, ıssız bir araziye terkeder. Yaralı B üzerine düşen yıldırım sonucunda ölür (Maggiore).

- a) A adam öldürme suçundan sorumludur,
- b) A yaralamadan ve taksirli adam öldürmeden sorumludur,

- c) A yaralama suçundan sorumludur,
- d) A yaralama ve adam öldürme suçundan sorumludur.

2. Madenci A öldürücü gaz çıkarabilen bir maden ocağında ocak arkadaşı B'yi hareketsiz kalacak bir şekilde yaralar. B çıkan gaz sonucunda zehirlenerek ölür (maggiore)

- a) A yaralama suçundan sorumludur,
- b) A adam öldürme suçundan sorumludur,
- c) A yaralama ve taksirli adam öldürme suçundan sorumludur,
- d) Adam öldürmeye teşebbüs ve taksirli adam öldürme suçundan sorumludur.

3. Tren makinisti A, demiryolu onarımı yapılan bir mahalden geçmektedir. Düdük çalarak yol üzerinde bulunabilecek kimseleri uyarmak yükümlülüğüne uymaksızın yoluna devam eden A, o sırada yol üzerinde çalışmakta olan B'yi çiğneyerek öldürür (Maggiore).

- a) Fiil bir kazadır, A, B'nin ölümünden sorumlu olmaz,
- b) A taksirli adam öldürmeden sorumludur,
- c) B, yoldan tren geçeceğini bilmesine rağmen tedbirsiz ve dikkatsiz olduğundan, ölümüne kendi sebep olmuştur,
- d) B'nin ölümünden DDY idaresi sorumlu olur.

4. Hafta sonu tatilini plajda geçiren Fatma akşam evine dönerken elbiselerinin çalındığını görür. Mayolla evine dönmesi mümkün olmayan Fatma, bir başkasının elbisesini giyerek oradan uzaklaşır (Manzini).

- a) Fatma hırsızlıktan sorumludur,
- b) Fatma'nın fiili suç teşkil etmez, çünkü fiil zaruret halinde işlenmiştir,
- c) Fatma'nın fiili meşru müdafaa teşkil eder,
- d) Fatma'nın fiili bir haksız fiil teşkil edebilir, ama bir suça vücut vermez.

5. A, B'yi C'yi dövmesi için azmettirir. B, C'yi döver, ancak B'nin fiiline eklenen beklenmeyen bir neden dolayısıyla C ölür. (Dönmezer-Erman)

- a) A, B ile birlikte müessir fiilden sorumludur,
- b) A müessir fiilden, B, 452. maddeden sorumludur.
- c) A ve B, 452. maddeden sorumludur,
- d) A'nın bir sorumluluğu yoktur, B, 452. maddeden sorumludur.

6. A birkaç kere hırsızlıktan mahkûm olmuş olan B'yi C'yi dövmesi için azmettirir. B, C'yi döver ve sonra mağdurun cüzdanını alarak olay yerinden uzaklaşır (Dönmezer-Erman).

- a) A hem müessir fiilden hem de hırsızlıktan sorumludur, çünkü B'nin ayrıca hırsızlık yapabileceği öngörülebilir,
- b) A yalnızca müessir fiilden sorumludur,
- c) A hırsızlıktan sorumlu olur,

d) İştirak iradesi aşıldığından A ne müessir fiilden, ne de hırsızlıktan sorumludur.

7. A, B'yi C'yi öldürmesi için azmettirir. Ancak, B, C'yi değil hata veya sapma yüzünden D'yi öldürür.

a) TCK. 52. madde hükmü sadece B hakkında uygulanır,

b) TCK. 52. madde hükmü hem B, hem de A hakkında uygulanır,

c) TCK. 452. madde hükmü sadece A hakkında uygulanır,

d) İştirak halinde işlenen suçlarda TCK. 52. madde hükmü zaten söz konusu olmaz.

8. A ve B gasp suçunu birlikte işlemeye karar verirler ve bu kararlarını icraya koyarlar. Ancak, olayların akışı içinde B mağduru öldürür; A da buna seyirci kahr. (Dönmezer-Erman):

a) A B'nin öldürme fiilinden sorumlu olmaz,

b) A, TCK'nun 66. maddesi gereğince B'nin öldürme fiilinden sorumlu olur,

c) A ve B hakkında TCK'nun 66. maddesi hükmü uygulanır,

d) Olayda suça iştirak kuralları uygulanamaz, her fail kendi fiilinden sorumlu olur.

9. Olay günü samk A, kardeşi B yerine yanlışlıkla annesi C'yi öldürmüştür. (Dönmezer-Erman):

a) A, TCK'nun 448. maddesinden sorumludur,

b) A C'yi öldürdüğünden TCK'nun 450. maddesinden sorumludur,

c) A, B'yi öldürmeyi kastettiği için zorunlu olarak TCK'nun 449. maddesinden sorumludur.

d) A,B bakımından TCK'nun 449, 61. maddelerinden, C bakımından TCK'nun 450. maddesinden sorumludur.

10. Karısı B'yi zina halinde yakalayan A, öldürmek için ateş eder, ancak başka bir kişiyi (C) öldürür. (Dönmezer-Erman):

a) A hakkında TCK'nun 462. maddesi hükmü uygulanır,

b) A, 448. maddeden sorumlu olur,

c) A karısı B bakımından 462, 61. maddelerden, C bakımından 448. maddeden sorumludur,

d) Olayda TCK'nun 52. maddesini ilgilendiren bir husus mevcut değildir.

11. A tehlikeli vasıta kullanmak suretiyle B'nin yaralanmasına neden olmuştur.

A hakkında:

a) TCK'nun 456, 565. maddeleri uygulanır,

b) TCK'nun 456, 565, 78. maddeleri uygulanır,

c) 456, 565, 79. maddeleri uygulanır,

d) Tehlikeli vasıta kullanmak yaralama fiilinin zorunlu unsurudur. O nedenle A hakkında TCK'nun 456. maddesi uygulanır.

12. A, dolu av tüfeğini kahvede oturduğu masada bırakarak bir iş için kısa bir süre dışarı çıkar. Bu esnada kahvede arkadaşıyla tartışmakta olan B, mağdurun kendisine hücum etmesi üzerine, masa üzerindeki silahı kaparak ateş eder ve onu öldürür (Antolisei):

- a) A taksirli adam öldürmeden, B adam öldürmeden sorumludur,
- b) A'nın bir sorumluluğu yoktur, çünkü ölüm neticesi A'nın fiilinden doğmuştur,
- c) A ve B adam öldürmeden sorumludur, çünkü A fiiliyle B'nin fiiline katkıda bulunmuştur,
- d) A taksirli bir hareketiyle kastla işlenen bir suça iştirak etmiştir, fer'i fail olarak B'nin fiilinden sorumludur.

13. Tedbirsiz davranarak kendisini tehlikeli bir duruma sokan sürücü A, bu durumdan kurtulmak için yaya B'yi çığneyerek öldürür (Antoisei):

- a) A, zaruret halindedir, fiili bir suça vücut vermez,
- b) Kendisini kurtarmak amacıyla hareket etmekle birlikte, A taksirli adam öldürmeden sorumludur,
- c) A, tehlikeyi bildiğine göre, sonucun meydana gelmesinde muhtemel kasta sahiptir, adam öldürmeden sorumlu olur,
- d) B'nin ölümü A yönünden mücbir sebep teşkil eder.

14. A, henüz doğmuş çocuğuna süt vermemek suretiyle ölüme terkeder. Çocuk, tam ölmek üzereyken, A'nın fiilinin farkına varan B tarafından ölümden kurtarılır (Bettiöl):

- a) Fiil hazırlık hareketleri aşamasında kaldığından bir suça vücut vermez,
- b) A, adam öldürmeye teşebbüsten cezalandırılır,
- c) İhmal suretiyle icra suçlarında teşebbüs mümkün değildir,
- d) A, TCK'nun 473. maddesi hükmünden sorumludur.

15. A, adam öldürme kastıyla B'yi zorla ırmağa atar. Birazcık yüzme bilen B kendi gayretiyle ölümden kurtulur. Bunu gören A, acıyarak B'yi hastaneye götürür.

- a) A, adam öldürmeye eksik teşebbüsten sorumludur,
- b) A, adam öldürmeye tam teşebbüsten sorumludur,
- c) B, yüzme bildiğine göre, A'nın fiili, ölüm neticesini meydana getirmeye elverişli olmadığından, işlenemez suça vücut verir,
- d) Fiili ihtiyarla yazgeçme teşkil edeceğinden A'nın sorumluluğu TCK'nun 61/2. maddesine göre tayin edilir.

II. Yanlış İfadeyi Bulunuz:

16. Teşebbüs: a) Kabahatlere teşebbüs mümkün değildir, b) Taksirli suçlara teşebbüs mümkün olmaz, c) Salt ihmal suçlarında teşebbüs mümkündür, d) İhmal suretiyle icra suçlarına teşebbüs edilebilir.

17. Meşru müdafanın şartları: a) Saldırı haksız olmalıdır, b) Saldırı fiilhal mevcut bir saldırı olmalıdır, c) Savunma saldırıya karşı olabileceği gibi üçüncü bir kişiye karşı da olabilir, d) Saldırıyla savunma arasında bir oran olmalıdır.

18. Teşebbüsün şartları: a) Kastın bulunması, b) Elverişli vasıtalarla cürmün icrasına başlanmış olması, c) Cürmün icrası için gerekli hazırlıkların yapıp bitirilmiş olması, d) İcra hareketinin bitmesine veya neticenin gerçekleşmesine failin elinde olmayan mani sebeplerin neden olması.

19. İştirakin şartları: a) Bir suçun maddi unsurunun gerçekleştirilmesi, b) Fiilin gerçekleşmesine nedensel katkıda bulunmuş olması, c) İştirak iradesi, d) Suçun birden çok kimse tarafından işlenmesinin zorunlu olması.

20. Cezanın işlev ve amacı: a) Önleme, b) Bastırma, c) Ödetme, d) Islâh.

21. Cezanın nitelikleri: a) Şahsilik, b) Kanunilik, c) Bölünebilirlik, d) Geri alınabilirlik.

22. Mefruz Suç: a) Failin, hataen, gerçekleştirdiği fiilin kanun tarafından yasaklandığını sanması halinde söz konusu olabilir, b) Mağdurun bir sıfatı veya yaşı konusunda düştüğü bir hatadan ileri gelebilir, c) Suçun zorunlu unsurlarından birinin bulunmaması halinde söz konusu olabilir, d) Failin bir sıfatını gerektiren suçlarda failce bu sıfatın var sayılması halinde söz konusu olabilir.

23. İliyet bağı: a) Failin fiiliyle dış dünyada meydana gelen değişiklik (netice) arasındaki neden-sonuç ilişkisidir, b) Neticeyi belirleyen her bir şart, yani olmadığında neticenin gerçekleşmesini mümkün kılmayan her şart nedendir, c) Her şart değil, neticeyi gerçekleştirmeye elverişli şart nedendir, d) Failinin fiiliyle hukuk normunun ihlali arasındaki neden sonuç ilişkisidir.

24. Kusurluluk: a) Kusurluluk fiil ile fail arasındaki psikik bağdır, b) Kusurluluk bir normla failin iradesi arasındaki bir çatışma ilişkisinden ibarettir, yani ödeve aykırı bir davranış üzerine verilen bir değer yargısıdır c) Kusurluluk "tipe uygun hareketin önceden tasavvur ve idrak olunmasından ibarettir.", d) Kusurluluk terimi "manevi unsur" terimiyle eşanlamlı olup harici fiile iradenin katılmasını ifade eder.

25. Hukuka aykırılık: a) "İşlenen ve kanundaki tarife uygun bulunan fiilin hukuk düzeninde tecviz edilmemesi, mübah sayılmaması, yalnız ceza hukukuyla değil bütün hukuk düzeniyle çelişme ve çatışma halinde bulunması demektir, b) Kimine göre suçun bir unsuru, kimine göre suçun özü, suçun kendisidir, c) Maddi anlamda, kısaca fiilin antisosyalliğinden başka bir şey değildir, d) Şekli anlamda, beşeri irade ile hukuk normu arasındaki çatışma üzerine verilen bir değer hükmüdür.

CEZA HUKUKU GENEL HÜKÜMLER
1985 YILSONU SINAVI SORULARI

ADI ve SOYADI:
FAKÜLTE NO:

KLASİK

1) Yargıtay kararlarını tartışınız:

a) Cebren kaçırmaı takip eden ırza geçmenin, cebren devamı suretinde mütalâa edilmesi gerekir. Y.C.G.K. 26.6.1950 T.5/56 E. 76 K.

- b) Cebren kaçırmak ve ırza geçmek fiillerinin müstakil birer suç olduğuna dair.
Y.I.B.K. 2.2.1938 T. 23 E. 9 K.
(Hamzaoğulları-İzgi-Gülpinar, Yürürlükteki Ceza ve Usul Kanunları, 1984)

2) Aşağıdaki kavramları birkaç cümleyle açıklayınız.

- a) Genel af-Özel af
b) Dava zaman aşımı - Ceza zaman aşımı

KANUN KULLANMAK SERBESTTİR.
KANUN MADDESİNE NOT VERİLMEZ.

CEZA HUKUKU
ÖZEL HÜKÜMLER
1. ARASINAVI

Ad ve Soyadı:
No:

1. (a) (b) (c) 2. (a) (b) (c) 3. (a) (b) (c) 4. (a) (b) (c) 5. (a) (b) (s) 6. (a)
7. (a) (b) (c) 8. (a) (b) (c) 9.(a) (b) (c) 10.(a) (b) (c) 11. (a) (b) (c) 12. (a) (b) 13. (a)
(b) (c) 14. (a) (b) (c) 15. (a) (b) (c) 16. (a) (b) (c) 17. (a) (b) (c) 18.(a) (b) 19. (a) (b)
(c) 20. (a) (b) (c)

SÜRE 25 DAKİKADIR, YANLIŞ DOĞRUYU GÖTÜRÜR, BOŞ GÖZ ÖNÜNE ALINMAZ,

I. Doğru Önermeyi Bulunuz:

1) Suçların tasnifinde en geçerli kriter: a) Zaman, yer kriteridir, b) Pasif suçe kriteridir, c) Hukuki konu kriteridir.

2) Şahsa karşı cürümlerde: a) Kişi "birey" olarak ele alınıp, korunur, b) Kişi toplumun bir üyesi olarak ele alınıp korunur, c) kişi hem "birey" hem de toplumun bir üyesi olarak ele alınıp korunur.

3) Şahsa karşı cürümlerde: a) Kişi başkalarının sahtekârlık fiillerine karşı korunmuştur, b) Kişi ticari ilişkilerinde korunmuştur. c) Kişi, hayati, beden bütünlüğü, şerefi, mesken ve sır masuniyeti, özgürlüğü vs. itibarıyla korunmuştur.

4) Adam öldürme: a) Bir insan veya bir tabiat fiiliyle başka bir insanın hayatına son vermektir. b) Hukuka uygunluk nedenleri olmaksızın, kasıtlı veya taksirli bir davranışla bir insanın başka bir insanın hayatına son vermesidir. c) Kişinin, kendi fiiliyle veya başka birisinin fiiliyle hukuka aykırı olarak hayatına son vermesidir.

5) Adam öldürme suçunun hukuki konusu: a) "İnsan"dır. b) Ferdi ve toplumsal bir değer olan insan hayatıdır. c) Kişinin hayatı üzerindeki hakkıdır.

II. Yanlış Önermeyi Bulunuz:

6) Adam öldürme suçunun maddi konusu: a) Öldürme fiilinin failinden başka bir adamdır. b) İrk, dil, din, düşünce ayırımı yapılmaksızın her kişidir. c) Sağ doğmak şartıyla cenindir.

7) İnsan olma niteliği: a) Doğum tam ve mutlak anlamda tamamlandıktan sonra kazanılan b) Ölümle son bulur. c) Tam ve mutlak anlamda doğumla değil, ceninin ana rahminden koparak doğum yolcuğuna başlayıp, anadan bağımsızlaştığı anda kazanılır.

8) Adam öldürme suçu için: a) Çocuğun canlı doğması yeterlidir. b) Canlı doğmak yetmez, yaşama kabiliyetini haiz olmak da gerekir. c) Çoğun bir an için bile olsa yaşamış olması yeterlidir.

9) Adam öldürme suçunda: a) Çocuğun insan şeklinde olup olmamasının önemi yoktur. b) Kişinin canlı olup olmamasının önemi yoktur. c) Çocuğun canlı doğmuş sayılması için mutlaka nefes almış olması gerekir.

10) Adam öldürme suçu: a) Serbest hareketli (şekilli bir suçtur) b) Seçimli hareketli bir suçtur. c) Hem icra hem de ihmal hareketiyle işlenebilir.

III. Suçla Bağdaşmayan Önermeyi Bulunuz:

11) Adam öldürme suçu: a) Adl' vasıtalarla işlenebilir. b) Maddi vasıtalarla işlenebilir. c) Manevi vasıtalarla işlenebilir.

12) Adam öldürme suçu: a) kası aşılma suretiyle gerçekleştirilebilir. b) Netice sebebiyle ağırlaşma suretiyle gerçekleştirilebilir. c) Taksirle gerçekleştirilebilir.

13) Adam öldürme suçu: a) Hem doğrudan hem de dolaylı kasla işlenebilir. b) Kasu tayinde ölçü olarak genellikle isabet mahiyesi esas alınmaktadır. c) Mağdurun rızası cezayı azaltıcı bir nedendir.

14) Adam öldürme suçunda: a) Usul ve Furuğ kavramına üvey ana, üvey baba dahil değildir. b) Memurun görevini kötüye kullanması halinde sıfattan doğan ağırlatıcı neden uygulanmaz. c) Milletvekili görevi esnasında veya göreviyle ilgili olarak öldürülürse sıfattan doğan ağırlatıcı neden uygulanır.

15) Adam öldürme suçunda: a) Genellikle taammüdün iki unsuru içerdiği kabul edilir: zaman unsuru, tertip unsuru. b) Taammüd ile haksız tahrikin bağdaşmadığı kabul edilmektedir. c) Taammüd, istisnaen de olsa, şarta bağlı olarak gerçekleştirilebilir.

IV. Problemlerde Doğru cevabı Bulunuz.

16) A öldürmek kastıyla silahla B'yi kovalar. B kaçarken uçuruma yuvarlanır ve ölür. a) A tamamlanmış adam öldürmeden sorumludur. b) A teşebbüs derecesinde kalmış adam öldürmeden sorumludur. c) A ortak nedenli adam öldürmeden sorumludur.

17) A B'nin samanlığını ateşe verir. Bunu gören B samanlığa girer ve dumandan boğularak ölür. a) A samanlığı ateşe vermekten ve B'nin taksirle öfümünden sorumludur. b) A Samanlığı yakmaktan sorumludur. c) Bir suç diğerinin vasıtası olduğundan A B'yi kastla öldürmekten sorumludur.

18) A kansere yakalanan annesini sırasıyla ilaç vermek suretiyle öldürür. a) A'nın fiili hukuka uygundur, zira rıza fiili suç olmaktan çıkarır. b) A ağırlatılmış adam öldürmeden sorumludur. c) Rıza cezalandırılabilme şartıdır, fiil suç teşkil eder, ama cezalandırılmaz.

19) A kendini öldürmeye kalkışmıştır, ama başaramamıştır. a) A adam öldürmeye tam teşebbüsten sorumludur. b) A'nın fiili bir suçu oluşturmaz. c) A olsa olsa intihara ikna ve yardım cürmünden sorumludur.

20) A yalancı şahitlik yaparak B'nin ölümüne neden olur. a) A adam öldürme ve yalan tanıklıkta bulunmaktan sorumlu olur. b) A yalan tanıklıktan sorumlu olur. c) A adam öldürmeden sorumlu olur, yalan tanıklık bu suçta erir.

Ceza Hukuku, Öze. Hük.

II. ARASINAVI

Adı ve Soyadı:

Sınıf: No:

1. (a) (b) (c) 2. (a) (b) (c) 3. (a) (b) (c) 4. (a) (b) (c) 5. (a) (b) (c) 6. (a) (b) (c) 7. (a) (b) (c) 8. (a) (b) (c) 9. (a) (b) (c) 10. (a) (b) (c) 11. (a) (b) (c) 12. (a) (b) (c) 13. (a) (b) (c) 14. (a) (b) (c) 15. (a) (b) (c) 16. (a) (b) (c) 17. (a) (b) (c) 18. (a) (b) (c) 19. (a) (b) (c) 20. (a) (b) (c)

I. Doğru İfadeyi Bulunuz.

1. TCK'nun 450/5. maddesinde ön görülmüş olan ipotez: a) Müteselsil suçun özel bir şeklidir. b) Bir tür, neticelerin toplanarak cezanın ağırlaştırılmasıdır. c) Adam öldürme suçunda cezanın içtimamı düzenleyen bir kuraldır.

2. TCK'nun 450/5. maddesi: a) Adam öldürme suçunu düzenleyen diğer ağırlatan nedenlerle içtima edebilir. b) Ancak 448. madde ipotézinde uygulanabilir. c) Kaynak kanundan değiştirilerek alınmış bir cezalara içtima hükmüdür.

3. TCK'nun 450/5. maddesi uygulanmasında ölçüler: a) Neticenin muhtelif zamanlarda meydana gelmiş olması. b) Neden ve saikte birlik. c) Bir ölüm neticesi yanında yaralama neticesinin de doğması.

4. Kan gütme saikiyle adam öldürmede: a) Münhasıran intikam saikiyle hareket etmiş olmak kan gütme saikiyle adam öldürme suçunun oluşması için yeterlidir. b) Bu suçtan söz edilebilmesi için failin "kan davası" saikiyle hareket etmiş olması gerekir. c) kan gütmenin söz konusu olabilmesi mutlaka kan davasının taraflarından biri olmak gerekir.

5. Kan gütme saiki halinde: a) Kan gütme saikinden ötürü ceza artırılır, haksız tahrikten indirilir. b) Kan gütme saikiyle haksız tahrik bağdaşmaz. c) Kan gütme saiki kaynak dan özellikle Sicilya'nın özel toplumsal yapısı gözönünde tutularak kanundan özellikle Sicilyanın özel toplumsal yapısı gözönünde tutularak ağırlatıcı neden sayılmıştır.

6. Kan gütme saikiyle adam öldürmede: a) Fail kan gütme saiki yanında başka bir saikle (ör. mirastan yararlanmak) de hareket edebilir. b) Münhasıran kan gütme saiki ile hareket edilmiş olmalıdır. c) Birden fazla kimse öldürülmüşse hem kan gütme saiki ağırlatıcı nedeni, hem de 450/5. madde hükmü uygulanır.

7. Kan gütme saikiyle adam öldürmede: a) Birden fazla kişi ölmüşse 450/5. madde hükmü uygulanır. b) Birden fazla kişi ölmüşse her bir ölüm sonucu için ayrı ayrı kan gütme saikiyle adam öldürme hükmü uygulanır. c) Birden fazla kişi ölmüşse hem 450/5. hem de kan gütme saikiyle adam öldürme ağırlatıcı nedeni uygulanır.

8. Bir suçu işlemek için adam öldürme suçu işenmişse: a) Gaye suç mutlaka TCK.nunda tanımlanmış olan bir suç olmalıdır. b) Gaye suç hiç olmazca teşebbüs derecesinde gerçekleşmiş olmalıdır. c) Gaye suçun işlenmesine gerek yoktur; ağırlatıcı nedenin uygulanması için bir suçu işlemek amacıyla adam öldürme suçunun işlenmesi yeterlidir.

9. Bir suçu işlemek için adam öldürme suçunu işlemede gaye suç da gerçekleşmişse: a) Fail bir fiili ile kanunun iki ayrı hükmünü ihlal etmiş olur. b) Fail bir suçun diğer bir suçun unsuru veya ağırlatıcı nedeni olma şartını gerçekleştirmiş olur. c) Fail iki ayrı suçu gerçekleştirmiş olur; hem gerçekleşen suçtan hem de ağırlatılmış adam öldürmeden ceza verilir; cezalar toplanır.

10. Adam öldürme suçunun bir suçtan hasıl olacak faydayı elde etmek için işlenmiş olması için: a) Gaye suçun işlenmiş olmasına gerek yoktur. b) Önceki suçun kasıtlı veya tasiri olmasının önemi yoktur. c) Vasıta suçu işleyen mutlaka önceki suçun asli faili olmalıdır.

II. Yanlış İfadeyi Bulunuz:

11. A kan gütme saikiyle hareket ederek B'yi öldürmek ister, ancak hata sonucu C'yi öldürür: a) Yargıtay ağırlatıcı nedenin sirayet etmeyeceği kanaatindedir. b) Doktrin, mağdurun sıfatından doğduğu için, sirayet etmeyeceği kanaatindedir. c) Her iki düşünce hatadır, ağırlatıcı neden fiile ilişkindir sirayet eder.

12. Adam öldürme suçu memura karşı işlenmişse: a) Suç memurun yalnızca görevi ile ilgili olmalıdır. b) Suç görevdeki memurun görevini yaptığı esnada yahut görevini yapmasından ötürü işlenmelidir. c) Suç emekli olmuş memurun yapmış olduğu görevle ilgili olmalıdır.

13. Zehir: a) Bünyede zehir etkisi bırakarak ölüm sonucunu doğuran her maddedir. b) Zehirin ağırlatıcı neden olması için sadece kadavrada zehirin bulunmuş olması yetmez, ayrıca ölümün zehirden ileri gelmiş olması gerekir. c) Şeker vs. bazı bünyelerde öldürücü etki bıraksa dahi zehir sayılmaz.

14. Zehir-Taammüd: a) Taammüd olmadan da zehirlemek suretiyle adam öldürme suçu işlenebilir; b) Adam öldürme zehir kullanarak taammüdle işlenmişse faile sadece taammüdden ceza verilir. Çünkü zehir taammüdüün bir vasıtasıdır. c) Hem zehirden hem de taammüdden ceza verilir.

III. Problemleri Çözünüz.

15. A öldürme kastıyla ateş eder, B'yi ölümcül şekilde yaralar. Ancak B'nin bu fiilden önce öldüğü saptanır: a) A tamamlanmış adam öldürmeden sorumludur. b) A eksik teşebbüs derecesinde kalmış adam öldürmeden sorumludur. c) A'nın fiili suç teşkil etmez, çünkü suçun maddi konusu yoktur.

16. A kan davası güderek B'nin malikanesinde kâhyalık yapan C'yi öldürür: a) A kan gütmeye saikiyle adam öldürmeden sorumludur. b) B ve C arasında akrabalık bağı yoktur. O nedenle A basit adam öldürmeden sorumludur. c) A taammüden adam öldürmeden sorumludur.

17. A bir meydanda bomba patlatır; B,C,D ölür E,F,G yaralanır. a) A 450/5. maddeden ve üç ayrı müessir fiilden sorumludur. b) A,B,C,D'yi öldürmeden E,F,G'yi öldürmeye teşebbüsten sorumludur. c) 450/5. madde hükminden sorumludur, çünkü bu hüküm müteselsil suçun özel bir şeklidir.

18. TCK'nun 450/8. bendinde belirlenen ağırlatıcı nedende diğer suç açıkça gösterilmediğinden kız kaçırmaya suçu adam öldürmenin ne unsuru ne de ağırlatıcı nedenidir: a) Fikri içtima ipotезine yer vermediğinden karar yanlıştır. b) mürekkep suç ipotезine yer verilmesi gerekirken buna uyulmamıştır. c) İki ayrı suçun varlığının düşünülmesi, dolayısıyla mürekkep suç ipotезine yer verilmemesi doğrudur.

19. "Motorlu deniz aracında hırsızlık yapmak isterken sahilden kendisine ateş açılmasının doğurduğu tepkiyle ateş ederek adam öldüren" sanık: a) Bir suçtan hasil olacak faydayı elde etmek veya bu gayeye vasıl olmak maksadıyla yapılan ihzaratı saklamak için için veya takip edilen gayeye vasıl olamamaktan mütevellit infial ile işlemiştir; 450/8'den sorumludur. b) Amaç suç, araç suç arasında fikri-fiili bir bağlantı, açıkçası nedeneellik bağlantısı olmadığından sanık ağırlatılmış nedenle adam öldürmeden sorumlu olmaz. c) Sanık bir suçu işlemek için adam öldürme suçunu işlemekten sorumludur.

20. Kavga etmekte olan A ve B, öldürme kastıyla karşılıklı birbirlerine taş ederken, araya C girmiş ve kafasından aldığı yara nedeniyle ölmüştür: a) Faillerin C'ye karşı bir kastları olmadığından C bir kaza sonucu ölmüştür; adam öldürme suçu yoktur. b) Kastın açılması suretiyle adam öldürme suçu vardır. c) Adam öldürme suçu işlenmiştir; ölen şahsın kast edilen şahıs olmaması suçun varlığını etkilemez.

CEZA HUK. ÖZEL HÜK.

III. ARASINAVI

ADI-SOYADI:

FAKÜLTE NO:

1. (a) (b) (c) 2. (a) (b) (c) 3. (a) (b) (c) 4. (a) (b) (c) 5. (a) (b) (c)
 6. (a) (b) (c) 7. (a) (b) (c) 8. (a) (b) (c) 9. (a) (b) (c) 10. (a) (b) (c)
 11. (a) (b) (c) 12. (a) (b) (c) 13. (a) (b) (c) 14. (a) (b) (c) 15. (a) (b) (c)

SÜRE 20 DAKİKADIR, YANLIŞ DOĞRUYU GÖTÜRÜR, BOŞ HESABA KATIL

I. Yanlış İfadeyi Bulunuz.

1) Müessir fiil: a) Müessir fiiller kanunumuzda çok hafif, hafif, ağır ve çok ağır müessir fiiller olmak üzere bir ayırma tabi tutulmuştur, b) Basit, ağırlatılmış ve hafif müessir fiili ayırmada alınan kıstas kural olarak mağdurun mutad iş ve gücünden kalma süresidir, c) Hayati tehlike olsa bile on günden az iş ve gücünden kalma halinde hafif müessir fiil söz konusu olur.

2) Netice itibariyle ağırlaşan müessir fiillerde: a) Failin fiilinin şuurlu ve iradi olmasına bakılmaz, b) Kural olarak netice kası belirlenir, c) Neticenin failin fiilinin nedensel bir sonucu olması yeterlidir.

3) Müessir fiil suçunun hukuki konusu: a) Kişinin vücut bütünlüğüne fizik-psikik varlığına ilişkin menfaattir, b) Vücut bütünlüğüne, fizik-psikik varlığa ilişkin menfaat hem kişisel hem de toplumsal bir menfaattir, c) Müessir fiilde rızaya yer verildiğinden suçla ihlal edilen cezayla korunan değer salt kişisel bir değerdir.

4) Müessir fiilde suçun mağduru: a) Mağdur faille aynı kişi olabilir, çünkü kanun kişiyi kendi kendine karşı da korumuştur. b) Müessir fiil suçunda fail mağdurdan farklı kişidir, çünkü kanun kişiyi diğer kişilerin saldırılarından korumaktadır. c) Kendini askerliğe yaramaz hale getirme fiili bir müessir fiil suçuna vücut vermez.

5) Müessir fiil suçunun maddi unsuru: a) Cismani eza veren veya sıhhati ihlal eden veya akli melekelerde karışıklık meydana getiren bir harekettir, b) Mağdur üzerinde etkili olmasa bile salt şiddet hareketi, suçun maddi unsurunu oluşturur, c) Kişinin bedenine, sağlığına, akli melekelerine zarar veren maddi veya manevi bir fiildir.

II. Doğru İfadeyi Bulunuz.

6) Müessir fiil suçu: a) Her çeşit vasıtayla değil ancak cebir ve şiddetle işlenebilir, b) Müessir fiil suçunun adli vasıtalarla da işlenmesi mümkündür, c) Adli vasıtalar hariç her çeşit vasıtayla müessir fiil suçu işlenebilir.

7) Müessir fiilde: a) Nedenselliğin varlığı için neticenin münhasıran failin fiilinden ileri gelmesi zorunludur, b) Failin fiiline mağdurun fiili katıldığında nedensellik kesilir, c) Mağdurun hareketi failin fiilinin zorunlu bir sonucuysa failin fiiliyle netice arasında nedensellik bağı vardır.

8) Müessir fiil suçu: a) Bir tehlike suçudur, b) Bir zarar suçudur, c) Salt hareket suçudur.

9) Müessir fiil suçunda: a) Ortak nedene hukuki bir değer verilmiş değildir, çünkü bu halde de failin fiilinin müessir fiil suçunun sınırları içinde kalması gerekir, b) Ortak nedene hukuki değer verilmiştir, TCK'nun 451. maddesi kıyasen müessir fiilde de söz konusu olur, c) Kastın aşılmasından söz edilmesi mümkün değildir.

10) Müessir fiilde: a) Cismani eza kavramı her türlü maddi acı yanında bedeni zararı da içine alır, b) vücut fizyolojisinde meydana gelen her türlü teşevvüs "sıhhati ihlâl" dir, c) "Akli melekeler" tabirine "ruhi melekeler" tabiri dahil değildir.

II. Problemleri Çözünüz.

11) A müessir fiil kastıyla B ye ateş eder, ancak kurşun isabet etmez: a) Asgari zarar ölçütü esas alındığında failin fiili müessir fiile eksik teşebbüstür, b) İcra hareketlerinin bitirilmesi ölçütü esas alındığında failin müessir fiile tam teşebbüstür, c) Müessir fiil suçu, neticesi harekete bitişik bir suç olduğundan somut olayda tamamlanmış bir suçtur.

12) A gizliden B'nin saçlarını kesmiştir: a) A müessir fiilden sorumludur, çünkü A,B'ye cismani eza vermiştir. b) A'nın fiili, şartları varsa başka bir suç olur ama müessir fiil olmaz; c) A müessir fiilden sorumludur çünkü B bu fiille büyük bir moral çöküntüsü içine düşmüştür.

13) A B'yi ense kökünden sabit iz kalacak şekilde yaralar: a) A çehrede sabit iz bıraktığı için cezası ağırlaşır, b) A,B'nin güzelliğini bozduğu için cezası ağırlaşır, c) A'nın sorumluluğu hayati tehlike olmamak kaydıyla meydana gelen yaraların B'nin mutad işgallerine engel olduğu süreye göre tayin edilir.

14) A gebe olduğunu bilmediği bir kadın üzerinde işlediği müessir fiil sonucu kadının çocuğu düşer: a) A ağırlatılmış müessir fiilden sorumludur, çünkü netice kastını belirler, b) Kadının gebe olduğunu bilmediğinden A'ya çocuğu düşürtme ağırlatıcı nedeni yüklenemez, c) Neticesi sebebiyle ağırlatılmış müessir fiilde fail, illiyet bağı ohnak kaydıyla neticeden sorumludur.

15) "A, hasta olan karısını, ızdırabının devamını, hatta artmasını sağlamak için doktor çağırır, kadını kendi haline terkeder": a) A fiilinden sorumlu olmaz, çünkü müessir fiil suçu ancak bir icra hareketi ile işlenebilir, b) A müessir fiilden sorumlu olmaz, çünkü karısının hastahğı A'nın fiilinin nedensel bir sonucu değildir. c) A müessir fiilden sorumludur, çünkü müessir fiil suçu serbest hareketli bir suçtur, öyleyse hem icra hem de ihmal hareketiyle işlenebilir.

CEZA HUKUKU
ÖZEL HÜKÜMLER
IV. ARASINAVI

Adı ve Soyadı:
No:

SÜRE 20 DAKİKADIR, YANLIŞ DOĞRUYU GOTÜRÜR, BOŞ HESABA KATILMAZ.

A) Yanlış İfadeyi Bulunuz.

1. a) Mübadele değeri bulunmayan şey kural olarak mülkiyete konu olmaz. b) İstisna olarak da olsa, manevi değeri haiz şeyler, mülkiyete konu olabilir, c) Emek, akte konu olmadığı içindir ki mülkiyetin konusu olabilir.

2. a) Yalnız aynı haklar değil, şahsi haklar da mülkiyetin konusunu teşkil eder, b) Zilyetlik mülkiyet kavramına dahil değildir, c) Beklemece haklar da mülkiyet kavramına dahildir.

3. a) Edinmeye elverişli ve ekonomik bir değeri olan her şey maldır, b) Bazı hallerde canlı insan vücudu da mal kavramına girer, c) Hayvan maldır.

4. a) Başkasının mülkiyetinde olan mal başkasına ait mal sayılabilir, b) Başkasının üzerinde bir teminat veya yararlanma hakkı bulunan mal başkasına ait mal sayılır, c) Başkasının malı olmaktan şeye sadece zilyet olmak anlaşılır.

5. a) "Yararlanmak" ekonomik bir menfaat temin etmektir, yani mülkiyetin bir artışıdır, b) Failin cürmi fiiliyle gerçekleştirmeyi amaçladığı her çeşit haz veya tatmin "yararlanmak"tır, c) "Yararlanmak" fiili bir yarar zorunlu olmaksızın failin amaçladığı veya elde ettiği menfaat veya tatminden ibarettir.

B) Doğru İfadeyi Bulunuz.

6. a) "Haksız menfaat" hukuk tarafından ne doğrudan ne de dolaylı olarak himaye gören menfaattir, b) Tabii borçlar, bir talep hakkına imkân vermediğinden, haksız menfaat kavramına dahildir, c) Manevi yarar söz konusu olduğunda, elde edilmek istenen veya elde edilmiş olan yarar, hukuk düzeniyle çatışmasa bile haksız menfaat kavramına girmez.

7. a) Ceza hukukunda zilyedlik, şey üzerinde fiili bir iküdar ve mülkiyet veya diğer bir aynı hak sahibi gibi davranma iradesine sahip olmaktan ibarettir, b) Ceza hukukunda, zilyedlik, şeyi bağımsız bir biçimde elinde bulundurabilen kimseyle şey arasındaki münasebeti ifade eder, c) Ceza hukukunda zilyedlik, zilyedin gözetim ve denetimi altında şey üzerinde haiz olunan fiili iktidardır.

8. a) Ölünün üzerinde bulunan şeylerin zilyedi, mirasın devri yapılmış olmadıkça, bizzat ölünün kendisidir, b) Şeyin bir an veya bir süre için fiili iktidar alanı dışında kalmış olması, örneğin, çiftçinin tarlasında unuttuğu saban demiri, zilyedliği ortadan kaldırır, c) Zilyedlik söz konusu olduğunda, şeyi elinde tutma iradesi, elde tutulan şeyin bilinmesini de gerektirir, ancak bilmenin genel nitelikte bir bilme olması yeterlidir.

9. a) Bir şeyin hırsızlığın maddi konusunu teşkil edebilmesi için, o şeyin mutlaka mübadele değerini haiz olması gerekir, b) Denetim altına alınmasa bile, madem ki maldır, her türlü enerji hırsızlığa konu olabilir, c) Hırsızlığın maddi konusu olabilmesi için şeyin sadece menkul mal olması yetmez, ayrıca başkasına ait olması da gerekir.

10. a) Hırsızlık suçunda hareket, başkasının taşınabilir malına zilyed olmaktan ibarettir, b) Hırsızlık suçunda hareket başkasının taşınabilir malına malik olmaktan ibarettir. c) Hırsızlık suçunda hareket, başkasının taşınabilir malını sadece almaktan ibarettir.

C) Problemleri Çözünüz.

11. Başkasıyla kendi arasında mülkiyet anlaşmazlığına konu olan otomobili satıldıktan ve birkaç el değiştirdikten sonra sanık kendinde kalan anahtarla çalıştırarak alıp götürmüştür. Sanık: a) İhkakı hak suçundan sorumludur, çünkü fiiliyle bir hakkını yerine getirmişti, b) Hırsızlıktan sorumludur, c) Failin fiili suç teşkil etmez, çünkü otomobil mülkiyet anlaşmazlığına konu olmuştur.

12. A, "bahçesine zarar vermesi nedeniyle karşılığında ödence almak için hapsedtiği koyunu daha sonra muhtara teslim eder". A'nın sorumluluğu: a) Hapis hakkı kullanıldığından ortada hırsızlık suçu yoktur, b) Alınan koyun daha sonra muhtara teslim edildi-

ğinden ortada tamamlanmış bir hırsızlık suçu yoktur. c) Fiil tamamlanmış hırsızlık suçuna vücut verir.

13. "Sanık (A) Afşar Barajının tarlasından geçen su kanalının betonunu kırarak aldığı suyla tarlasını sulamıştır. a) A'nın fiili nası izrar ve hırsızlık suçunu oluşturur, b) Hırsızlık suçunu oluşturur, c) Nası izrar suçunu oluşturur.

14. Bir itişme sırasında kırılan Polis noktasındaki camın bedelini ödetmek bahanesiyle polis memuru A olaya karşın kişiden rızası dışında 150.-lira alarak cebine koyar. a) A hırsızlıktan sorumludur, b) A yağmadan sorumludur, c) A irtikaptan sorumludur.

15. A, girdiği B'nin evinden, televizyonu alıp çıkarken, komşusu C tarafından görülmesi üzerine, onu ölümle tehdit eder ve televizyonu alıp gider, a) A, nitelikli hırsızlık; cebir, şiddet veya tehdit suçundan sorumlu olur, b) A mesken masuniyetini ihlal ve yağma suçundan sorumlu olur, c) A hırsızlık, mesken masuniyetini ihlal ve cebir şiddet veya tehdit suçundan sorumlu olur.

CEZA HUKUKU ÖZEL HÜKÜMLER
1985 YILSONU SINAVI SORULARI

ADI ve SOYADI:
FAKÜLTE NO:

TEST CEVAP KAĞIDI

ORTAK TALİMAT

- a) Sınav süresi toplam 70 dakikadır.
- b) Önce Test Soruları cevaplandırılacaktır. Test soru ve cevapları 40 dakikanın sonunda teslim edilecektir.
- c) Test için verilen süre 40 dakikadır.
- d) Testte $P=D-\frac{Y}{n-1}$ formülüne göre yanlış doğruyu götürür. gereksiz açıklamalara not verilmez.
- e) Test sorularının değeri 75; klasik soruların değeri birinci soru 15, ikinci soru 10 puandır.

1. (a) (b) (c) (d)	11. (a) (b) (c) (d)	21. (a) (b) (c) (d)
2. (a) (b) (c) (d)	12. (a) (b) (c) (d)	22. (a) (b) (c) (d)
3. (a) (b) (c) (d)	13. (a) (b) (c) (d)	23. (a) (b) (c) (d)
4. (a) (b) (c) (d)	14. (a) (b) (c) (d)	24. (a) (b) (c) (d)
5. (a) (b) (c) (d)	15. (a) (b) (c) (d)	25. (a) (b) (c) (d)
6. (a) (b) (c) (d)	16. (a) (b) (c) (d)	
7. (a) (b) (c) (d)	17. (a) (b) (c) (d)	
8. (a) (b) (c) (d)	18. (a) (b) (c) (d)	
9. (a) (b) (c) (d)	19. (a) (b) (c) (d)	
10. (a) (b) (c) (d)	20. (a) (b) (c) (d)	

KANUN KULLANMAK SERBESTİR.
TEST DEFTERİNE AD, SOYAD VE
FAKÜLTE NUMARASI YAZILACAKTIR.

TEST

1) B'nin öldürülmek üzere olduğunu gören ve suçun işlenmesine engel olmak imkânına sahip olan polis memuru A, suçu önlemek yükümlülüğüne rağmen, B'nin öldürülmesine seyirci kahr (Erem-Toroslu): A hakkında: a) 448. madde hükmü uygulanır, b) 448 ve şartlarının bulunması halinde 240. madde hükmü uygulanır, c) 448. madde uygulanmaz, ancak şartlarının bulunması halinde kanunun başka hükümleri uygulanır, d) Kanunun hiç bir hükmü uygulanmaz.

2) Akıl hastahanesinde görevli A, akıl hastası B'nin gene akıl hastası C'ye eskiden beri husumet beslediğini bilmektedir. A bu durumdan yararlanarak B'nin C'yi öldürmesini sağlamak amacıyla, nezaret vazifesini kasten ihmal eder. Gerçekten bundan yararlanan B,C'yi öldürür (Erem-Toroslu):

a) A adam öldürme suçundan sorumlu olur, b) A sadece görevini ihmal suçundan sorumlu olur, c) A adam öldürme ve görevi ihmal suçundan sorumlu olur, d) A'nın adam öldürme suçunu teşkil eden bir fiili mevcut değildir, dolayısıyla ortada adam öldürme suçu yoktur.

3) Aralarında hiç bir anlaşma olmayan A ve B, C'yi öldürme isterler. A ateş eder, ancak ölümü tevlide elverişli olmayacak şekilde C'yi yaralar, sonra A'yı takiben B ateş eder ve C ölür (Erem-Toroslu):

a) A ve B 448. maddeden sorumludur, b) A, 448, 62. maddeden, B, 448. maddeden sorumludur, c) A, 451. maddeden, B 448. maddeden sorumludur; d) A, 448. maddeden, sorumlu olur. B 451. maddeden sorumludur.

4) B C'yi öldürmek A ise yaralamak kastıyla hareket eder. A ateş eder C'yi yaralar. Sonra B ateş eder, C ölür (Erem-Toroslu):

a) A 452. maddeden, B 448. maddeden sorumlu olur, b) A, 448. maddeden; B 448; C) A, 452. ve 62, maddelerden; B 444. maddeden sorumlu olur. d) A 452. maddeden, B 451. maddeden sorumlu olur.

5) A öldürmeyi kastettiği (B) yerine (C) yi yaralar:

a) A 456. maddeden sorumlu olur, b) A, 448, 62. maddeden sorumlu olur, c) A,B bakımından 448, 61; C bakımından 456. maddeden sorumludur, d) A ve B bakımından 448, 61; C bakımından 459. maddeden sorumlu olur.

6) A karısı B'yi öldürmek için kama ile hücum ettiği sırada önlemek isteyen kendi anası C'yi öldürür. A hakkında: 52. madde delaletiyle: a) 449. madde uygulanır, b) 450. madde hükmü uygulanır, c) A hakkında 52. madde uyarınca 448. madde uygulanır, d) A hakkında B bakımından 449, 61; C bakımından 450. madde uygulanır.

7) Bıçakla üzerine yürümekte olan A'dan kaçarken ayağı kayıp düşer ve kolu kırılır (Erem-Toroslu):

a) A, 456. maddeden sorumludur, b) B kendi fiiliyle yaralanmıştır, A 456, 61. maddeden sorumludur, c) A henüz cürmün icrasına başlamamıştır, bundan dolayı B'nin kendini yaralamasından sorumlu olmaz, d) A'nın fiili ile B'nin yaralanması arasında illiyet bağı yoktur, dolayısıyla A'nın fiili suç teşkil etmez.

8) A, narenciye bahçesinde. bir kısım portakal ağaçlarını ayırarak üstündeki mahsulü B'ye satar. A, daha sonra B'den babersiz mahsulü toplatur ve satar:

a) A hırsızlıktan sorumludur, b) A emniyeti suistimalden sorumludur çünkü mahsul kendisine emanet edilmiştir, c) A'nın fiili suç teşkil etmez, akte muhalefet teşkil eder, d) A'nın fiili akte muhalefeti dolayısıyla dolandırıcılık teşkil eder.

9) A ırzına geçilmiş olan B'yi, fiilin akabinde şerefini kurtarmak amacıyla öldürür:

a) A TCK'nun 450. maddesinden sorumludur, b) A, TCK. 462. maddeden sorumludur, c) A TCK. 450, 51. maddelerinden sorumludur, d) A TCK. 462, 51. maddeden sorumludur.

10) A, nişanlısı F'nin erkek arkadaşı C'ye hediye ettiği çantayı kıskançlıkla elinden zorla alıp yere atar (Erem-Toroslu):

a) A, yağma suçundan sorumludur, b) A nası ızzar suçundan sorumludur, c) A, yağma suçunu teşebbüsten sorumludur, d) Müessir fiil ve nası ızzar suçlarından sorumludur.

11) A ticari alım-satım işinde, 500 kg. odun yerine 300 kg. odun vererek, B'den haksız menfaat temin etmiştir (Dönmezer)

a) A dolandırıcılıktan sorumludur, b) A, TCK'nun 363. maddesinden sorumludur, c) A hırsızlıktan sorumludur, d) A'nın fiili hiç bir suça vucüt vermez, burada sebepsiz iktisap söz konusu olur.

12) A, Tıp Fakültesi Hastahanesi önünde durup yoldan geçenlere yalan yere anasının biraz önce öldüğünü, ancak kefen parası olmadığından defnedemediğini söyleyerek onlardan para alır (Dönmezer):

a) A hırsızlıktan sorumludur, b) A dolandırıcılıktan sorumludur, c) A'nın fiili bir suçu oluşturmaz, d) A'nın fiilinin dilencilik (544) suçunu oluşturduğu düşünülebilir.

13) Hizmetçi A, belirli bir hizmeti yapmak için B'den avans olarak bir miktar para alır, ancak hizmeti yerine getirmez (Dönmezer):

a) A TCK'nun 508. maddesini ihlal etmiştir, b) A'nın fiili dolandırıcılık suçunu oluşturur, çünkü B'yi kandırmıştır, c) Burada akte muhalefet söz konusudur, dolayısıyla fiil suç teşkil etmez, d) A'nın fiili hırsızlık suçunu oluşturur, çünkü üstlendiği işi yapmayacağına bile bile B'nin parasını almıştır.

14) A, saatine ücret vererek B'den bisiklet kiralar ve daha sonra bisikleti C'ye satar:

a) A'nın fiili hırsızlık suçunu teşkil eder, çünkü A kiraladığı bisikletin zilyedi değildir, b) A'nın fiili emniyeti suistimal teşkil eder, çünkü kendisine emniyet edilen bisikleti satmıştır, c) A'nın fiili dolandırıcılıktır, çünkü kiraya aldığı bisikleti sahibinin hulus ve saffetinden yararlanarak satmıştır, d) A kira aktine aykırı davranmıştır, fiili suç teşkil etmez.

15) A misafir olarak kaldığı B'nin evinde, B'ye ait bir eşyayı, B'nin yararlanmasını engellemek ve ona zarar vermek amacıyla, evin çatısına saklar (Dönmezer):

a) A'nın fiili emniyeti suistimal suçunu oluşturur, b) A'nın fiili hırsızlık suçunu oluşturur, c) A'nın fiili nası ızzar suçunu oluşturur, d) A'nın fiili hiç bir suça vucüt vermez.

16) Bulduğu çantanın B'ye ait olduğunu bilen A, intifa kastıyla çantayı sahibine geri vermez (Dönmezer):

a) A, hırsızlık suçundan sorumludur, b) A, TCK'nun 511. maddesinden sorumludur c) A'nın fiili hırsızlık suçunu oluşturmaz, çünkü şeyi "almamıştır, şey" bulmuştur, d) A'nın fiili bir suçu oluşturmaz, çünkü kaybedilmiş olan bir şey kimseye ait değildir.

17) A bankadaki hesabından, ilgililerin gafletinden yararlanarak 20.000.- TL.sı yerine 26.500.-TL.sını bilerek çekmiş ve sonra da inkâr etmiştir (Hamzaoğulları):

a) A, TCK'nun 511. maddesinden sorumludur, b) A'nın fiili hırsızlık suçunu oluşturur, c) A'nın fiili dolandırıcılıktır. d) A'nın fiili bir suçu oluşturmaz.

18) B'nin fırınında tezgâhtarlık yapan A, sattığı ekmeklerin parasını B'ye vermez, ekmek bedelini ödeyen müşterileri borçlu gösterir (Hamzaoğulları):

a) A'nın fiili hırsızlık suçunu oluşturur, b) A'nın fiili dolandırıcılık suçunu oluşturur, c) A'nın fiili emaiyeti suistimal suçunu oluşturur, d) A'nın fiili akte muhalefet teşkil edebilir, ama suç teşkil etmez.

II. Yanlış İfadeyi Bulunuz.

19) 450/5. maddedeki ağırlatıcı nedenin uygulanabilmesi için aranan şartlar:

a) Zaman birliği, b) Neden ve kast birliği, c) Bir ölüm neticesinin veya birden çok yaralanmanın meydana gelmiş olması, c) Birden çok kimsenin ölmüş bulunması.

20) Kan gütme saikiyle adam öldürmede:

a) Kan davasının taraflarından birine mensup olmak zorunludur, b) İntikam saiki kan gütmenin kabulü için yeterli değildir, c) Kan davası saikiyle hareket etmek yeterlidir, d) Bir tarafa hissen bağlı bulunmak yeterlidir, yeter ki kan gütme saikiyle hareket edilmiş olsun.

21) Ortak nedenli adam öldürmede:

a) Fail öldürme kastıyla hareket etmiş olmalıdır, b) Failin fiili tek başına ölüm sonucunu doğurmamalıdır, c) Organizmanın normal şartları, patolojik nitelikte olmamak kaydıyla organizmanın diğer şartları ortak neden kavramına dahildir, d) Sonradan ortaya çıkan neden failin fiilinden tümden bağımsız olmalıdır.

III. Doğru İfadeyi Bulunuz:

22) Müessir fiil:

a) Ancak cebri vasıtalarla işlenebilir. b) Mağdurun bedenine müdahaleyle gerçekleştiğinden cirmani eza, sıhhati ihlâl ve akli melevelerde teşevvür, mutlaka zorunlu değildir. c) Neticenin münhasıran failin fiilinden ileri gelmiş olmasını gerektirir. d) Suçunda ortak redene, hukuki bir değer verilmiş değildir. çünkü ortak nedenin varlığı ancak daha ağır bir neticenin meydana gelmesine neden olabilir.

23) Adam öldürme suçu:

a) İnsan olma niteliği tam ve mutlak anlamda doğumla başlar. b) Çocuğun canlı doğması yeterlidir, zaşama yeteneğine sahip olması aranmaz. c) İnsandan doğan mahlûkun az da olsa herhalde insana benzemesi gerekir, Çocuk doğumun başladığı andan itibaren değil, doğduğu andan itibaren adam öldürme suçunun konusu olur.

24) Kavga:

a) En az üç kişi arasındaki karşılıklı şiddet hareketidir, b) için ağız kavgası da yeterlidir, bir şiddet hareketi mutlak zorunlu değildir, c) Başlamış bir kavgaya katılmak mümkün olmaz, d) Ani kavga olmaz, kavga önceden hazırlanmış olmalıdır.

25) Zarar:

a) Aktifin azalmasıdır, b) Mutlak surette, ekonomik bir değer in eksilmesi şeklinde anlaşımaktadır, c) İster açıkça belirtilsin, ister, belirtilmesinde mala karşı cürümlerin zorunlu unsurudur, d) Mameleki zararlar ekonomik zarar aynı şeydir, yani çakışmaktadır.

CEZA HUKUKU ÖZEL HÜKÜMLER
1985 YILSONU SINAVI SORULARI

ADI VE SOYADI:
FAKÜLTE NO:

KLÁSİK

“Sanıkların eylemi, 12 ayar altın zincire 18 ayar damgasını ve ayrıca yapımcı adını yazarak, kuyumculuk yapan mağdurlara satmaktan ibarettir” CGK. 16.1.1984, E. 1983 6-281, K.1984/3 (YKD. 11, Ocak-1985, Sayı 1)

1. Sanıkların sorumluluğunu tartışınız.

“Sanığın bir kişiyi öldürmesinden sonra öldürülenin olay yerine gelen çocuğunu, öldürme suçunu bağırarak duyurmaması için öldürdüğü anlaşıldığına göre sanığın eylemi; TCK'nun 450/9'daki suçu oluşturur”.

“Birinci öldürme suçun, ikinci öldürme suçunun unsuru olduğundan birinci öldürme- den dolayı sanığa ayrıca ceza verilmez.

1. CD. 16.12.1980/3575 E, 1980/5163 K.

2. Yargıtay kararını tartışınız.

**KANUN KULLANMAK SERBESTTİR.
DAYANAKTAN YOKSUN DÜŞÜNCELERE NOT VERİLMEZ.**

AD, SOYAD ve FAKÜLTE
NUMARASINI YAZMAYI UNUTMAYINIZ